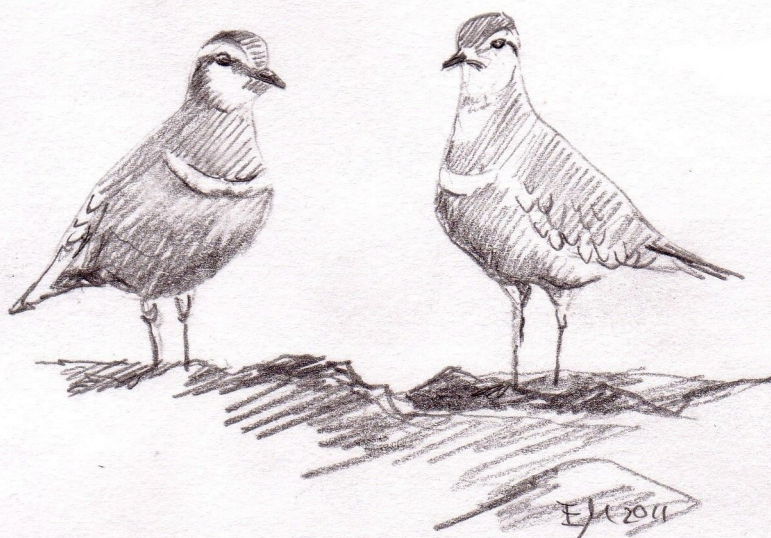
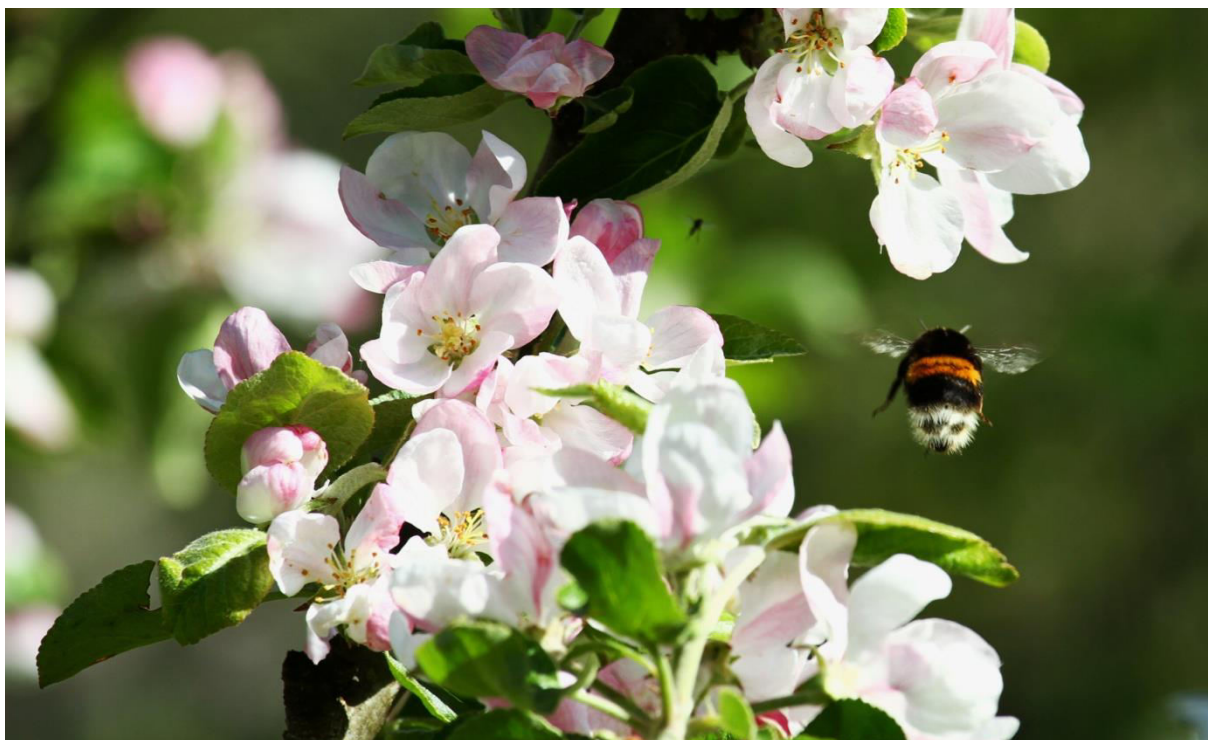

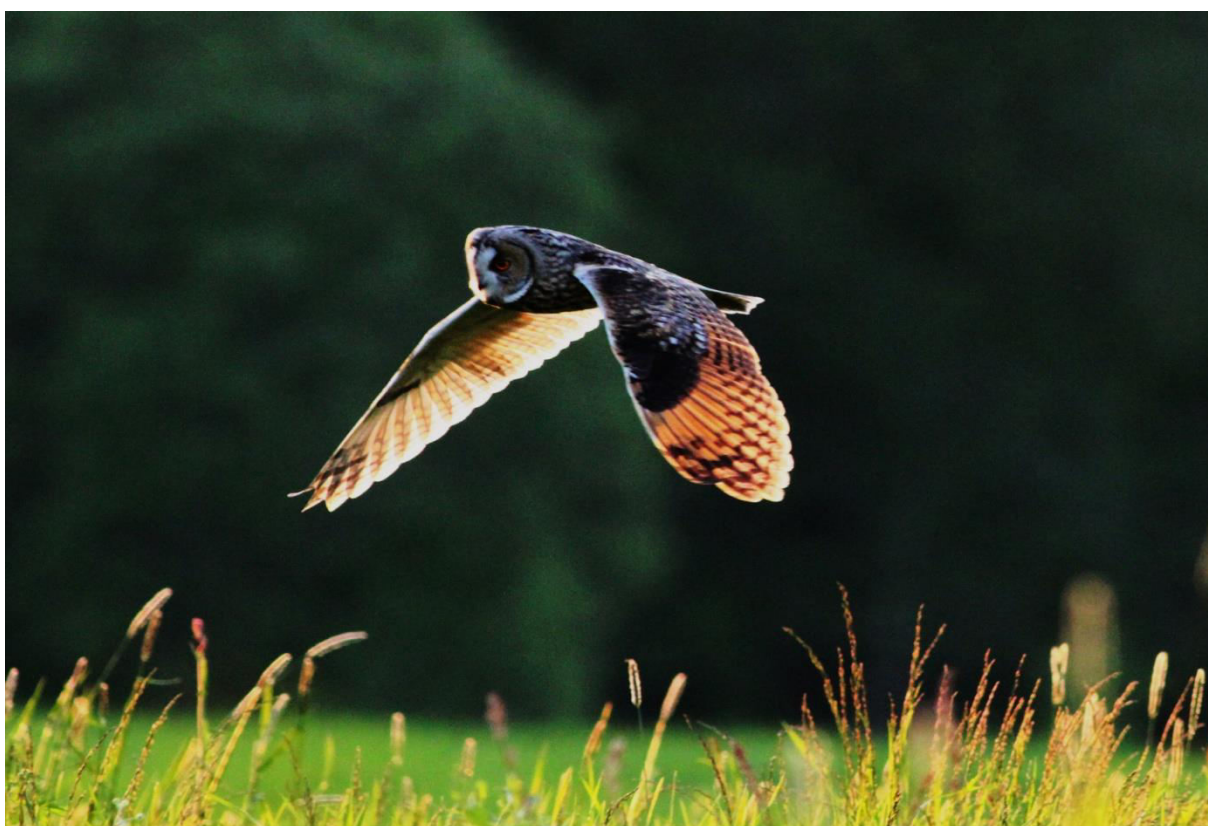
Nora Biologiska Förening

Årsskrift 2010

Humlor behövs för våra äpplen. Här en pollinerande jordhumla.

Hornuggla på sorkjakt över Bornsgårdena.

Foton: Erik Marcusson

Innehåll

Ordföranden har ordet.	2
Verksamhetsberättelse år 2010.	3
Exkursionsrapporter år 2010.	5
30 år med guckuskon i Älvhyttetrakten	15
Svinrotsvecklaren i Älvhytteängen	20
Växtfynd år 2010.	22
Svampar 2010	25
Fågelrapport för Nora kommun 2010.	25
Fågelnotis från maj 1890	52
Övriga djurrapporter 2010.	53
De stora rovdjuren i Nora kommun 2010	54
NBFs exkursionsprogram 2011.	58
Omslagsbilder: Fjällpipare av Erik Marcusson.	

Ordföranden har ordet

I denna årsskrift finns en tidningsnotis ur Nora stads och Bergslags tidning från år 1890 presenterad. Artikeln handlar om en observation av småfläckig sumphöna i Nora. Fågeln hördes i det område som nu kallas Ängarna nära Hagbyåns mynning i Norasjön. Ett mycket fint naturområde fram till 1960-talet när denna våtmark blev en sotipp och förstördes. Totalt hänsynslöst och i största okunnighet lät 1950- och 60-talens politiker och ledande tjänstemän i Nora denna förskräckliga naturförstörelse ske. I denna gamla sotippsmark, med mängder av gifter nedgrävda, vill man nu börja gräva för att dra in en ny bussinfart till Nora.

Nå, artikeln om sumphönan från 1890 andas hänsynsfullhet med en önskan om att fågeln ska få vara i fred. Detta är anmärkningsvärt för den tiden, då sköt man nämligen på det mesta som rörde sig i naturen. Även forskarna bedrev jakt på t.ex. flyttfåglar vi Ottenby för att artbestämma dem.

Det fanns dock tidiga undantag från den hänsynslösa inställningen till naturen. Den engelske amatörbiologen och prästen Gilbert White bedrev under 1700-talet fältstudier av framför allt fåglar och deras läten. Han vandrade omkring och iakttog, lyssnade och antecknade och gjorde makalöst fina observationer i en tid när man fick klara sig utan kikare. White bodde i trakten av Selborne i södra England och var en stor Linnébeundrare som försökte lära sig svenska för att kunna läsa de av Linnés böcker som var på svenska. Han gjorde också betydande upptäckter. White var den förste som förstod att de till utseendet mycket lika arterna lövsångare, gransångare och grönsångare var olika arter. Detta efter att ha studerat deras sång. Tidigare hade man trott att det var en och samma art som sjöng olika i olika situationer. (Läs gärna boken ”Naturen i Selborne” av Gilbert White, utgiven på svenska 1963. Den är underbar!) Håll tillgodo med denna årsskrift och följ med ut på 2011 års exkursioner, så lär vi ut hur man kan känna igen lövsångare, gransångare och grönsångare med hjälp av deras sång, och alla andra arter också förstås!

Peter Bernövall, ordförande.

Verksamhetsberättelse 2010

Föreningens 68: e verksamhetsår

Ordförande:	Peter Bernövall
V. ordförande:	Roland Thuvander
Sekreterare:	Anders Carlberg
Kassör:	Lisbeth Uhr
V. Sekreterare:	Charlotte Pettersson
Övriga ledamöter:	Karin Berg och Per Erik Persson
Suppleanter:	Claes Eliasson.

Arbetsutskottet har bestått av ordförande, sekreterare och kassör
Naturvårdsrådets ledamöter från föreningen var Peter Bernövall och Roland Thuvander med Lisbeth Uhr och Anders Carlberg som suppleanter.

Revisorer:	Berit Ragné och Gerd Melin. Ingen suppleant kunde utses.
------------	---

Valberedning:	För närvarande saknas valberedning. Årsmötet kunde inte finna några kandidater.
---------------	---

Medlemmar:

Föreningen hade 194 medlemmar vid årets slut, vilket är 11 personer fler jämfört med föregående år.

Styrelsesammanträden:

5 styrelsesammanträden hölls under 2010.

Föreningsmöten

Årsmöte: 21.3. Program: Lennart Halfvorsen från Örebro visade diabilder och berättade om samtliga svenska orkidéarter.

Exkursioner:

Antalet exkursioner var 13 under året. (Se särskild redogörelse).

NATURVÅRDSFRÅGOR

Fibbetorp:

Föreningen har liksom tidigare år handhaft skötseln av Fibbetorps naturreservat.

Övrigt:

Föreningens hemsida

Nora biologiska förening har kvar hemsidan med följande adress: <http://www.norabf.se/>. Bertil Sundberg har skapat sidan och sköter uppdateringarna. Här ges information om program, exkursionsreferat, naturreservat i kommunen, färskas fågelobservationer och andra djurgrupper, länkar och annat.

NBF har deltagit i Västmanlands Ornitologiska Förenings (VOF) veckoinventeringar av ugglor i mars och nattsjungande fåglar i juni. Redovisningar har skett fortlöpande på NBF:s hemsida.

Natur- och miljövårdsrådet under 2010:

Under året har det varit tre inomhusmöten. Ärenden som hanterades var bl.a. Kommunens naturvårdsprogram. Torvbrytning på Snöbergsmossen. Lona projekt baserat på kulturarbetare med tonvikt på naturreservaten i kommunen.

Gruvparken i Klacka Lerberg och dess användning som kulturscen. Kommunens inköp av Sveaskogsmark vid Digerberget för att säkra friluftsanvändning av marken.

Skrivelser och yttranden

Tre skrivelser har gjorts enligt följande:

Till Naturvårdsverket angående skötsel av Järleås naturreservat.

Detaljplan Östra Sund.

Till Länsstyrelsen angående Gruvparken i Klacka Lerberg.

Sjöfågelräkning:

Föreningen deltog för 23:e året i följd. Fullständig redovisning kommer i någon av följande årsrapporter.

Finanser:

Inkomsterna för år 2010 uppgick till 28.857 kr och utgifterna till 28.121 kr. Tillgångarna uppgår till 59.268 kr.

Anders Carlberg

Peter Bernövall

(sekreterare)

(ordförande)

Exkursioner 2010

Tysslingen 27 mars

Det är inte lätt att långt i förväg pricka in en lämplig exkursionsdag till sjön Tysslingen. Den tidiga våren och därmed sångsvanarna anländer ju vid så varierande tidpunkter de olika åren.

Årets exkursion lyckades inte hamna vid den tidpunkt när antalet sångsvanar var maximalt, men upplevelsen av de för dagen 600 svanarna var nog så tilltalande. Även i övrigt knackade våren på porten ganska ordentligt med hjälp av ett par hundra grågäss, ett 20-tal sånglärkor, tofsvipor, starar, sex tranor och en ensam ljunpipare.

/Peter Bernövall

Ramshyttan 27 april.

Vi var 8 personer som besökte Rain Nylund i Ramshyttan. Han guidade oss runt inom hjorthägnen och dess anlagda våtmark. Det var mycket intressant att se hur man kan göra för att förbättra för den biologiska mångfalden. 30 årig granplantering var nedhuggen och ersatt av planterad vårtbjörk. Gran var borttagen från ett lövskogsparti för att få fram aspskog. Hjortarna fanns ej kvar i hägnen utan under 2010 skall inga betesdjur finnas i hägnen. Rain avser att under 2011 beta vissa delar inom hägnen och stängsla av de delar som är återplanterade med björk. En tidig ladusvala flög över våtmarken.

/Roland Thuvander

Oset 6 maj

Den 2 maj började träden skifta litet i grönt i Nora men i Örebro var grönskan påfallande den 6 maj. Det kändes verkligen skönt efter en lång kall vinter.

Otroligt fint ljus över Osets mader och en magnifik upplevelse fick vi snart med ca 20 granna brushannar i alla möjliga färgvarianter på sina kragar, vitt och svart och rost. Bara att njuta av skådespelet och för flera av de åtta deltagarna blev det en förstagångsupplevelse. Under en lång stund kunde vi se dem, på nära håll dessutom.

Grönbenor fanns det gott om och rödbena. Mindre strandpipare hade flyguppvisningar framför oss. Snatterandpar, sothöns och gulärlor plockade vi in i tubkikarna. Vi lyssnade på nyanlända sjungande lövsångare och svarthättor.

Vi hoppades få höra näktergalen vid Reningsverket när vi kom tillbaka till bilarna och det fick vi också!

En toppenkväll konstaterades och ett fint avslut med näktergalssång samt en rödvinge med närkedialekt!!!

/Lisbeth Uhr

Öland 14-15 maj

Fredagen den 14 maj

Öland bjöd på en hel del dimma detta år, så sikten blev inte den bästa. Fjärilarna trivs inte i denna typ av väder utan höll sig undan, men fåglarna fanns ju på plats även om de var svårobserverade på håll.

Efter att inledningsvis ha spanat in den vik vid Kapelludden som gick att se och fått korn på ett rödspovpar styrde vi kosan söderut till Resmo där en flock fjällpipare rapporterats. Efter en del sökande hittade vi flocken, som innehöll 25 exemplar, ute på en åker. En härlig syn som kanske var exkursionen ”häftigaste” upplevelse.

En vandring vid Bejershamn och blev också innehållsrik inte minst genom de 10 små mosnäpporna som trippade omkring på dyn och sökte föda och ibland drillade till och tog en liten flygtur. En gammal havsörn svepte förbi längs strandskogen och kentska tärnor knarrade utifrån Kalmarsund.

Exkursionsdeltagare vid blommande våradonis.

Foto: Carl Magnus Swahn

Ett besök vid Mörbylilla var inte bortkastat. Våradonisen blommade i makalös prakt och mängd, näktergalen sjöng medan ett gäng silvertärnor, kanske nyligen hemkomna från sitt vinterviste vid Antarktis, dök efter småfisk nära stranden.

Dagen avslutades vid Görans Dämme i Hulterstad på Ölands östra sida. Där fick vi koppla på vår ”Stålmannensyn” för att tränga genom dimman och upptäcka fyra svarttärnor och två par snatteränder.

Lördagen den 15 maj

Dag två inleddes vi Petgårde träsk med fina observationer av ett snatterands-par, en årtahane och skedänder. En gråhakedopping visade sig också ute på de öppna

vattenytorna. Pungmesen brukar häcka vid Petgårde och även denna gång kunde vi lokalisera en hane på den höga sugande visslingen.

En mellanlandning vi Vässbyfjärden bjöd på 20 skärfläckor, 300 vitkindade gäss, myrspov och en förbiflygande ung havsörn. Färden gick så vidare upp till Hornsviken, Ölands största insjö.

Vid Klosterholmen, en udde i nordvästra delen av Hornsjön, gav vi oss tid att under några timmar njuta av vårens fågring med blommande gulsippor och i lövskogens vattengölar bländande gula kabbelekor.

Lövskogarna vi Hornsjön hyser ett stort antal halsbandsflugsnappare och vi kunde räkna in ett tiotal sjungande hanar. Denna flugsnappare är ju en för oss exklusiv art som i vårt land i huvudsak bara finns på Gotland och norra Öland. Hornsviken är en av Ölands säkraste lokaler för att få se giganten bland tärnorna, den väldiga och fåtaliga skräntärnan med sin röda sabel till näbb. Även denna gång dök det upp en skräntärna som patrullerade av Hornsvikens vattenytor.

Violett majbagge

Foto: Carl Magnus Swahn.

Trots dimman sågs många fågelarter och inberäknat de arter som exkursionsledarna Peter Bernövall och Claes Eliasson såg under rekognoseringsdagen den 13 maj blev antalet 115 arter.

/Peter Bernövall

Cykelexkursion Åsbosjön runt 22 maj

Vi var fyra deltagare som träffades vid Nora torg klockan 06.00.

Vädret var ganska bra för stunden efter flera dagar med mycket regn. Vid starten på Nora torg är det viktigt att se gråsparv, den enda platsen som den arten kan förväntas. Vårt första stopp blev vid Plåthammarsbron. Ett försärlepar höll som

vanligt till vid dammbyggnaden. Vid Esstorp satt en ärtsångare och sjöng samtidigt som en silvertärna sträckte norrut. Även 30 skrattmåsar drog mot nordligare platser.

En stunds spaning över Åsbosjön, från den norra spetsen, sågs bl.a. drillsnäppa, gråhäger, småskrake och 13 förbiflygande storskarvar.

I våtmarken i Södra Ås fanns bl.a. sothöns, enkelbeckasin, sångsvan, stjärtand och kricka. En göktyta hördes på avstånd.

I Gyttorps reningsdamm låg som vanligt en flock vigg. Fjädermyggsjagande fisktärnor som flög lågt över vattenytan tillsammans med hus- och ladusvalor. En fiskgjuse flög förbi, Vi fortsatte ut på Bergsängsudden. På väg ut såg vi både sparvhök, ormvråk och bivråk. Cykelturen avslutades med stopp vid Vattenskidklubben där sädgås och trana blev de sista nya arterna.

Sammanlagt sågs hela 78 arter, vilket står sig väl jämfört med tidigare år. Den tredje högsta noteringen på de fjorton år i rad som alla arter registrerats, Året innan (2009) noterades 86 arter, vilket är rekord.

Totalt har nu 123 arter setts någon gång under dessa fjorton cykelutflykter. Helt ny art blev sädgås.

Den första exkursionen gjordes 1 juli 1947 och då sågs 46 arter. Av dessa har fyra arter endast observerats vid just detta tillfälle. Storspov, kornknarr, skogsduva och ortolansparv. Arter som är beroende av ett jordbrukslandskap med outdikade åkrar, som skördas senare än midsommar.

/Anders Carlberg

Kvismaren 27 maj.

Exkursionen startade med att vi lyssnade på och jämförde sången från näktergal och sydnäktergal. Fåglarna sjöng i kanten av Fornskinns mossen och det var första fyndet av sydnäktergal i Närke. Fågeln hade upptäckts tidigare under veckan och var kvar på samma lokal till början av juli.

Matsäck intogs på Lötenplattformen där vi tittade på änder och doppingar. Svarttärna och ängshök jagade förbi. Ett besök vid Nyängen i västra delen av Kvismaren avslutade kvällen. Där fanns myrsnäppa, kärrsnäppa och mosnäppa att titta på. 9 deltagare.

/Roland Thuvander

Knuthöjdsmossen och Björskogs näs 6 juni

En årlig exkursion till Knuthöjdsmossen utanför Hällefors i början av juni har nu blivit något av en etablerad tradition. Liksom året innan firade vi nationaldagen i den fantastiska natur som finns på denna lokal och dessutom vid Björskogs näs.

Vädret var gynnsamt med sol och lagom temperatur. De 15 deltagarna fick vara med om många sköna naturupplevelser.

Knuthöjdsmossen är ett smålommarnas paradys. Under vår vandring kunde vi på nära håll studera 10 smålommar som låg i de små mossgölarna, flög kacklande omkring eller låg på ägg och ruvade.

Smålom vid Knuthöjdsmossen.

Foto: Bertil Sundberg.

Storspovens ljuvliga drillar ekade över nejden och som mest hördes tre hanar samtidigt. Göken gol och grönbenan spelade intensivt. Karaktärsfåglar på mossen är också rödstjärt, trädpiplärka och skogssnäppa som alla bjöd på sång och spel. Knipan häckar allmänt på och i kanten av mossen och vi kunde räkna in sammanlagt 15 dunbollsliknande ungar.

Kaffe med blåbärspaj intog vi utanför en sommarstuga vid Torrvarens strand, inbjudna av en exkursionsdeltagare. Där hade vi turen att träffa på en sjungande stenknäck.

Avslutningsvis ett besök vid Björskogsnäs med alla dess blommande guckuskor och härlig fågelsång från trädgårdssångare, svarthättor, sävsparv, rosenfink och ett flertal andra arter.

/Peter Bernövall

Nattfågelexkursion 12 juni

Vi var bara två deltagare som åkte runt med bil för att försöka höra vilka fåglar som sjöng i den ljusa försommarnatten. Vädermässigt var det inte direkt

optimalt efter en hel del regn och kraftig vind, som dock var på väg att avta. Endast 12-13 grader varmt. Kanske var det därför vi var så få. Vi startade kl. 22.00. Lyssnade nere vid Martinvallen. Endast en rörsångare höll konsert med sin ganska enformiga sång. En tur runt Norasjön gav inget speciellt. Det var först vid Tolvsbörd som några kattuggleungar satt och tiggde. Detta visade sig vara första kullen av sammanlagt fyra denna natt. Upp mot norra delen av Lindesbysjön, där vi hörde både gräshoppsångare och sävsångare. Som avslutning åkte vi på östra sidan av Norasjön och mellan Norra och Södra Husby satt en kornknarr och spelade oavbrutet.
/Anders Carlberg

Vandring i Vena hage. De vilda blommornas dag 20 juni.

Vena hage ligger i Viker inte så långt från Venakärrets nordostligaste del. Området är ett ålderdomligt beteslandskap på kalkgrund med hällmarker och torrbackar i blandning med fuktigare partier. Floran är rik och kalkgynnad.

På en hällmark finns en rikförekomst av klippbräcka på en av sina sydligaste förekomster i landet. Andra sällsynta arter är ängstarr och ängsvide. På en torrbacke hittade vi en ny förekomst av månlåsbräken med ett tiotal exemplar. Den är numera rödlistad. Det finns gott om gullvivor och stora mattor av blått jungfrulin.

Sydliga växter som här har utposter i Bergslagen är sommarfibbla och brudbröd. Här finns också den enda förekomsten av knölsmörbloss i Nora kommun. Det finns också ett flertal rödlistade ängssvampar, men för att se dem skall man vara där längre fram på eftersommaren och hösten.
/Per-Erik Persson

Orkidéexkursion till Falbygden 10 juli

Morgonen den 10 juli mötte fyra förväntansfulla personer upp vid Texacomacken i Nora för vidare befordran via Örebro till Falbygden i Västergötland. Vissa farhågor för vädret framfördes, skulle det bli kyligt, kanske regn? De här tankarna visade sig senare helt obefogade, då vi upplevde en av sommarens varmaste och soligaste dagar. Vid Scandic Hotell i Örebro väntade ytterligare fyra personer och med två bilar påbörjades färden söderut. När vi vid ett kortare stopp i Skövde kom ut ur bilarna slog en närmast tropisk värme emot oss, vi hade i alla fall tur med vädret!

Första anhalten var vid Nohlmarken strax söder om det lilla samhället Skultorp, där frukost intogs i svalkande skugga. På parkeringen utanför reservatet växer ett par ruggar av ärtväxten puktörne, en sällsynthet i landskapet. Nohlmarken har blivit kallad Västergötlands orkidéparadis, och platsen gör verkligen skäl för

namnet. Berggrunden utgörs av lagrad kalksten och platsen har tidigare upplevt en industriell epok med kalkbrytning som upphörde omkring 1950. Då påbörjades en igenväxning av området, men i etapper har platsen röjts och restaurerats. I sluttningsarna rinner kalkrikt grundvatten som i de nedre plana partierna gett upphov till en kärr-/fuktängsartad biotop, men även torrare partier förekommer i de övre delarna. Hela Nohlmarken hävdas genom sen slåtter.

I Botanisk Tidskrift för år 2009 finns en slinga inlagd som vi försökte följa på vår vandring genom området. Det första vi lade märke till, var den rika förekomsten av skogsnycklar och gräsull, som delvis dominerade de nedre partierna. Men också ängsnycklar och inte minst kärrknipprot var mycket framträdande inslag i floran. Troliga hybrider med inslag av skogs- och ängsnycklar noterades också. Höskallran är en art på tillbakagång i vårt land, men här finns den i tusentals exemplar. Plattsäv är en växt som vi som kommer från Bergslagen inte ofta får se. Flugblomster och det lilla honungsblomstret noterades vid den fortsatta vandringen. Ytterligare orkidéer som uppmärksammades var tvåblad, Jungfru Marie nycklar, ett torkat exemplar av Sankt Pers nycklar sågs i ett torrare parti men också mängder av brudsporrar, även vita exemplar, skogsknipprot, vaxnycklar och grönvit nattviol. Av starrarter dominerade ängsstarr i de fuktiga delarna men också lopp-, slank- och näbbstarr observerades.

Brudsporre och darrgräs i Nohlmarken

Foto: Kjell Sundkvist.

I en av småbäckarna finns en förekomst av umbellaten vattenmärke men även vattenmynta. Så kom vi upp på de torrare partierna. Här växer den bleka formen av korskovall men också den vackra lundkovallen, eller natt och dag. Vi såg även sötvedel, sommarfibbla, stånds, spåtistel, stallört och kungsmynta, annat att förtiga. På nervägen noterades också kärrfibbla, skogsbingel, getapel m.m. Det var ett gäng trötta och svettiga men nöjda exkursionsdeltagare som återvände till bilarna. På vägen upp från reservatet sågs från bilarna några kåltistlar, också den ovanlig i landet över huvud taget.

Resans nästa mål blev Falköping där en stärkande lunch intogs på Mc Donalds. Vidare österut förbi ruinen av Agnestads rundkyrka till Ålleberg. I närheten av källbäckarna vid Ållebergs äne finns en förekomst av bergets stora botaniska attraktion, tistelsnyltroten, en parasit på brudborste. Vi fann fyra exemplar i vägkanten österut. Andra växter här var bäckveronika och skogsvicker som är ovanlig på Falbygden. Färden fortsatte upp på berget för en kaffepaus. Ålleberg är ju på grund av sin goda termik ett centrum för segelflyget i Sverige och ett museum finns numera inrett här. Vi kunde också njuta av den magnifika utsikten över bygen, främst norr- och västerut.

Exkursionsledarna pustar ut i Nohl

Foto: Carl Magnus Swahn.

Återfärden norrut fick för den ena bilens del ett avbrott vid Hornborgasjöns fågeludde. När jag vid mitten av sextiotalet först kom att bekanta mig med landskapets natur, gjordes en tur till sjöns ostsida. Den var då nästan fullständigt igenvuxen med bladvass och öppna vattenytor fanns knappast. Det som skett

sedan dess måste i det närmaste betraktas som ett mirakel. Numera går det knappt att upptäcka vass över huvud taget, utan stora öppna vattenytor dominerar, fantastiskt! Ett kortare stopp gjordes även vid Varnhems kloster.

Utbytet av resan blev lyckat även om värmen till en del besvärade.
/Kjell Sundkvist

Amboberget 25 juli

Sommarens sämsta väder gjorde sannolikt sitt till för att inga deltagare förutom de två exkursionsledarna infann sig. Detta ledde till att ledarna fick leda varandra över berget så gott det gick med åtföljande leda, fall, skoskav, knäbesvär, ryggont etc. Efter en biltur till bergets norra fot kunde vandrigen genom det nybildade reservatet starta. Först något om namnets etymologi. Enligt Svensk uppslagsbok betyder ambo 'talarstol el. pulpet' varifrån episteln och evangeliet lästes upp i den gammalkristna kyrkan. Alltså Amboberget = Talarstolsberget, ett ståtligt och till synes utmärkt epitet med tanke på den milsvida utsikten österut. Nu visar sig emellertid sanningen vara en helt annan. Enligt J.L. Saxon: Närkes kyrkor i ord och bild utgiven 1928, skall det rätta namnet vara Arnboberget. Genom ett förbiseende eller lapsus har någon avskrivare i gammal tid läst -rn- som -m-. Ar är besläktat med det latinska ara 'offerhärd', vilket sannolikt ger anknytning till den hedniska kulturen, Arnboberget = Offerberget. Enligt en gammal sägen skall en jättinna, Helja, i sitt strumpeband från Arnboberget ha slungat en stor sten mot Hovsta kyrka för att slippa höra den förhatliga klockklangen. Men jättarna var dåliga på att kasta prick och som vanligt missades kyrkan.

Biologiska föreningen gjorde en exkursion till området redan 1982, då en stor del av norra sluttningen var m.l.m. kalavverkad. Nu dominerade ungskog här. Till följeslagare hade vi en art som genomgått en nästan explosiv expansion de senaste decennierna, nämligen skogsbjörnbär (*Rubus nessensis*). Den förekommer rikligt efter stigar och skogskörvägar i området.

Vi arbetade oss vidare upp för sluttningen. I de översta strandvallarna förekommer hassel rikligt och bildar här närmast lundartade partier. Lind och hässlebrodd som noterades här 1982 sågs ej till. Ösregnet och blåsten bidrog ej heller till någon mer omfattande eftersökning. Nära toppen eller på höjdsplatån dominerar gammal skog vilket motiverat reservatsbildningen. En påfallande brist på lågor förhärskade men några döda träd sågs, vilket ju är gynnsamt för insektslivet. På grund av vädret var dock området fullständigt befriat från fjärilar och skalbaggar etc., men även från mygg och bromsar vilket tacksamt noterades.

Nära toppen upptäcktes några ex. av tallört (*Monotropa hypopitys*), vilken art blev ny för berget.

Vi vandrade vidare ner för berget sydsida och kunde ett ögonblick njuta av den fina utsikten österut. Här kom vi in i en cykelorientering, vilken utgjorde ett trevligt avbrott i tristessen. Via bergslagsleden kom vi ut på körvägen som följdes norrut och kom så till slut tillbaka till utgångspunkten. Med bil vidare till Rökärr där förtäringar intogs i raststugan.

Vad gav då exkursionen för utbyte frågor vän av ordning. Ja egentligen inget, förutom en motionsfrämjande promenad i delvis svår terräng. Sådant inträffar!
/Kjell Sundkvist

Svamp Leja 4 september

Det var nitton deltagare från Örebro läns botaniska sällskap och Nora biologiska förening som leddes av Herbert Kaufmann från Örebro. I år var inriktningen på ej ätbara svampar. Dagen bjöd på vackert väder och en hel del svamp. Bl.a. fransad och fyrflikig jordstjärna, skarpdroppig taggsvamp, kantarellvaxskivling och grönskål på död ved samt violgubbar. Sammanlagt hittades 121 olika svamparter inklusive några ätbara sorter.

Michael Andersson från länsstyrelsen informerade om reservatets skötsel. Vass och sly slogs förra året med slätterbalk och i år vid två tillfällen med hjälp av lie. Träd och stubbar togs också bort för att gynna orkidéerna. Kopparsliden har lakats ut mer och mer och då gynnas växtligheten. Claes Eliasson berättade att en art av silverbin har etablerat sig där. Man tror att stekeln pollinerar guckuskon så att orkidén kan föröka sig. Vi såg silverstreckad pärlmorfjäril och citronfjäril. En nötkråka hördes vid svampgenomgången.
/Berit Ragné

Veckad bläcksvamp

30 år med guckusko i Älvhyttetrakten.

I årsberättelsen för Nora Biologisk Förenings verksamhetsår 2005 presenterade jag den inventering av guckusko i Älvhytteområdet i Vikar som då pågått i 25 år. Sedan ytterligare 5 år lagts till handlingarna lämnar jag här en redogörelse för de 30 år som nu passerat.

Ingvar Anderssons guckuskolokaler

Mina första möten med guckusko både i Vikar och på andra håll i länet berättade jag om i 25-årsuppsatsen. Hur det hela drog igång 1981 beskrev jag också. Ändå tänkte jag nu berätta lite mer om begynnelsen för jag tror att det som hände mig hade sin betydelse.

I januari 1981 var jag uppe på Ekeberget i Västgöthyttan. Dumdristigt nog fick jag för mig att undersöka hur ostbranten såg ut – om där kunde tänkas finnas förhållanden som skulle gynna förekomst av tex småormbunkar som svartbräken. Det var snö och det var is under snön. Det bar sig inte bättre än att jag halkade och gled utför stupet, föll fritt och landade på sätet i snö nedanför branten. Sedan jag mirakulöst nog lyckats ta mig ner till civilisationens utmarker blev det lasarettsvistelse och efterföljande konvalescens. I mars var jag så pass återställd att jag kunde besöka Ingvar Andersson i hans hem Lilla Älvhyttegården i Vikar. Jag var där flera gånger och jag hade tiden på min sida just då.

Blommande guckusko i Älvhytteängen.

Foto: Roland Thuvander.

Vi försökte gå igenom hans gamla anteckningar och papper i den mån sådana fanns men främst var det hans minnesuppgifter över kärlväxtfynd han (och andra) gjort i Noratrakten och då framförallt i Viker som jag var ute efter. Det gällde alltså att få på pränt vad ha sett genom åren. Jag minns att vi helt enkelt gick igenom floran och jag ”tjatade på honom” art för art: Har du sett den och den? Var? När?

När vi kom till guckusko fick jag till min häpnad klart för mig att Ingvar faktiskt kände till flera kända fynd utöver den allmänt besökta Älvhytteängen. Han försökte ingående beskriva var dessa växtplaster fanns runt om i Älvhyttetrakten och jag ställde många följdfrågor för att förtydliga beskrivningarna. På något sätt växte sen tanken fram att försöka finna dessa tidigare förborgade växtplatser och undersöka om guckusko ännu fanns kvar.

Det första inventeringsåret - 1981

Den 8 juni 1981 började jag och Berit Ragné försöka finna några av Ingvars lokaler.

Vi började dock med Älvhytteängen som då fortfarande också gick under sitt tidigare namn – Blomsterängen. De två kända förekomsterna där räknades in med uppgift om det totala antalet exemplar (både blommande och icke blommande stjälkar), antalet ex. med blommor samt hur många av dessa som hade två blommor. På samma sätt har räknandet sen fortgått år efter år.

Vi återfann därefter en av Ingvars andra lokaler i närheten av Älvhyttan. Färden gick sen längre bort från Älvhytte by. På vandring mot nästa lokal lyckades vi (läs: Berit) sensationellt nog hitta en guckuskolokal som Ingvar senare kunde berätta att den var okänd tom för honom!! Ett nyfynd med andra ord! Vi återfann också Ingvars lokal i samma område.

Åtta dar senare, 16 juni, var Berit och jag åter på kalkrik mark i Älvhytteområdet. Vi fann nu ytterligare två av Ingvars uppgivna lokaler men hittade inte den tredje. (Först 1988 fick jag denna ursprungligen utplanterade guckuskolokal mig förevisad av Tord Krey. Det visade sig då att Ingvars tidigare givna väderstrecksuppgifter till mig falerat: ett ”sydost om” skulle istället vara ett ”sydväst om”).

Följeslagare genom åren

Jag vill också berätta lite mer om mina följeslagare och vad de betytt genom åren.

1982 gjorde jag återbesök på de lokaler vi inventerat året innan. På den vägen blev det sedan – jag har inventerat guckuskons förekomst varje år 1981-2010 – i 30 år. 1987 upptäcktes en ny delförekomst på en av Ingvars lokaler och det åttonde året (1988) tillkom den Kreyska lokalen som jag nyss nämnde. 2003

försvann en av förekomsterna vid den större gruppen i Älvhytteängen bara för att 5 år senare åter visa sig igen.

Vissa år, särskilt i början, har jag varit ensam ute på min hett efterlängtrade försommarfärd.

Några gånger har min botanistvän Kjell Sundkvist varit med. Ett år hade jag sällskap av Lisbeth Uhr. Mina syskonbarn Karin Helen och Jonas Asklund följde med ett annat år och min sambo Ulla Engqvist likaså. Mor Elsa Asklund har också varit med, senast 2010. Mötet med Tord Krey 1988 gav många viktiga detaljinformationer om vissa lokaler.

Det är dock min far Olle Asklund som i många år troget följer mig till plats efter plats.

Han har bistått med motorsåg när träd fallit tätt intill guckuskoförekomster och han har visat skogstjänstemän var de måste ta hänsyn inför avverkningar. Nästan varje år har jag (vi) också träffat Barbro H. på den tomtlokal som upptas som nr 8 längre ner. 25-årsjubiléet firade vi hos henne med kaffe och dopp.

Guckusko

Foto: Erik Marcusson

Inventeringsresultatet

Hur ser då resultatet ut efter 30 år? Vilka tendenser ser man? Hur utvecklas guckuskon på de olika fyndplasterna? (För mer detaljer om lokalerna – se 25-årsrapporten).

1. Älvhyttan I, Älvhytteängen

Två dellokaler.

Under inventeringsperioden som mest 57 ex. varav 37 blommande 1998.

När ängen slåtrats under sensomrarna lämnades (åtminstone tidigare) guckuskornas växtplaster orörda. Under 5 år, 1986-1990, slåtrades även dessa i september på privat initiativ.

Guckuskon hade efter 25 år en svagt ökande trend på lokalen. Efter 30 år är trenden nu istället svagt vikande.

2. Älvhyttan II

Två dellokaler.

I 25-årsrapporten omnämndes igenväxning och ökad skugga i området.

Röjningen 1994 var ej tillräcklig. En rejäl uppluckring skulle säkert leda till ökad blomning.

Som mest ses 111 ex. 1989 varav 37 i blom.

Lokalen har nu liksom efter 25 år en fortsatt svagt vikande trend med stora skillnader mellan olika år.

3. Älvhyttan III

Utgången ca 1983. Aldrig funnen/sedd av mig.

4. Älvlången norr I

Två förekomster nära varandra.

Bra ljusförhålladen råder här.

Som mest 29 ex. varav 18 blommande 2009.

Lokalen fortsätter att ha en ökande trend.

5. Älvlången norr II

Nyfynd 1981.

Som mest har jag noterat 22 ex. 1990 varav 8 i blom.

En viss igenväxning med högt gräs i tuvor och kanske viss uttorkning tycks missgynna guckuskon. Här har arten en ökande nedgående trend och frågan är om den börjar närma sig slutet?

6. Älvlången syd I

År 2009 räknades 50 ex. in av vilka 14 blommor. 2010 var siffrorna 46 och 26.

Denna guckuskolokal har en fortsatt ökande trend inte minst till följd av det ökade ljusinsläppet efter tidigare röjningar.

7. Älvlången syd II

Ökad igenväxning igen trots röjningen ca 2004. Ytterligare avverkning med ökat ljusinsläpp skulle säkert vara gynnsamt.

Toppåret är 2005 med 19 ex. varav 5 blommor. 2010 sågs 15 ex. resp. 9 blommor

Trenden är för närvarande lite osäker men kan kanske beskrivas som svagt ökande.

8. Älvlången ost

Inplanterad i trädgård från väggkant pga vägarbeten 1963 enligt markägaren Barbro H.

Rekordåret 2004 ses ca 125 blommor ex. Åren 2005-2010 har antalet blommor ex. legat stabilt på 100-115.

Här har arten ökat genom åren men förekomstskurvans tendens är något utplanad.

Totalkurvan över guckuskons förekomst i Vikar 1981-2010

Toppåret 1998 följdes av ett bottenår 1999 t.ex. Totala antalet exemplar har efter 30 år fortfarande en ökande trend där dock ökningen eventuellt börjat plana ut.

Totala antalet blommor ex. hade samma toppår som totala antalet ex.

(blommor och icke blommor), nämligen 1998. Vid nästa stora uppgång hos totalen (2003) blev ökningen av blommor ex. mindre. Trenden för blommor ex. är dock fortsatt ökande men kanske kommer också den plana ut.

Vissa exemplar i bestånden utvecklar två blommor men i högst varierande omfattning genom åren. Toppåren har varit 1994, 1996 och 2005 då 23, 22 resp. 22 ex. inräknades. Fortsatt ökande trend kan konstateras även här.

* * *

Avslutningsvis vill jag tacka följeslagare och tidigare uppgiftslämnare och förmedlare.

Jag har fortfarande ambitionen att fortsätta följa guckuskons utveckling i Älvhyttetrakten även i framtiden.

Stockholm den 3 februari 2010

Lars Asklund

Ekehjelmstorget 8

118 54 Stockholm

Svinrotvecklare

Den främsta klenoden i Älvhytteängen har något överraskande visat sig vara en liten fjärilsart som beskrevs som ny art från Sverige av Per Benander 1942. Svinrotvecklaren (*Eucosma scorzonerana*) är en starkt minskande art och därför omfattas den av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram "Småfjärilar på slåtteräng" (Palmqvist & Björklund 2007). Den är i världen bara funnen i Sverige, Norge och Estland och knuten till riklig förekomst av svinrot eller slåtterfibbla. I Sverige är den funnen på Öland, Gotland, i Närke och nu alltså också i Västmanland. Den påträffades i Garphyttans nationalpark 1971 av vår främste småfjärilsspecialist, men har senare inte återfunnits där. Då fjärilskännaren Per Sjökvist flyttade från Stockholm till Närkes Kil föreslog Claes Eliasson att han borde söka efter arten i Garphyttetrakten. Han hittade den varken där eller i Herrfallsäng i Sydnärke dit han skickades av länsstyrelsen. Claes rekommenderade då att Per borde söka i Älvhytteängen som är ett naturreservat med lång och oförändrad hävd, med en senarelagd slåtter och skonsamt efterbete. Det lyckades och från 2008 har det visat sig att svinrotvecklaren är Älvhytteängens talrikaste fjärilsart i början av juni då svinrot går i blom. Ingvar Svensson konstaterar i sin årsrapport över intressanta småfjärilsarter i Entomologisk tidskrift att Älvhytteängen är världens bästa lokal för arten då den sågs i tusental 2009.

Svinrotvecklare på en outslagen svinrotsblomkorg.

Foto: Claes Eliasson.

På Öland har man inte återfunnit arten under senare år och på Gotland är den avsevärt mer sparsam. Under en följd av år har man på Gotland försökt få klarhet i artens utvecklingscykel utan att lyckas. Detta har Per Sjökvist lyckats med i Älvhytteängen under sommaren 2010. Pers rapport till länsstyrelsen är dock inte klar ännu och därför kan inga detaljer ännu presenteras.

/Claes Eliasson

Brun gräsfjäril vid Näsmarkerna är en annan sällsynt fjärilsart som trivs nära sjön Älvtången. Foto: Claes Eliasson

Växtfynd 2010.

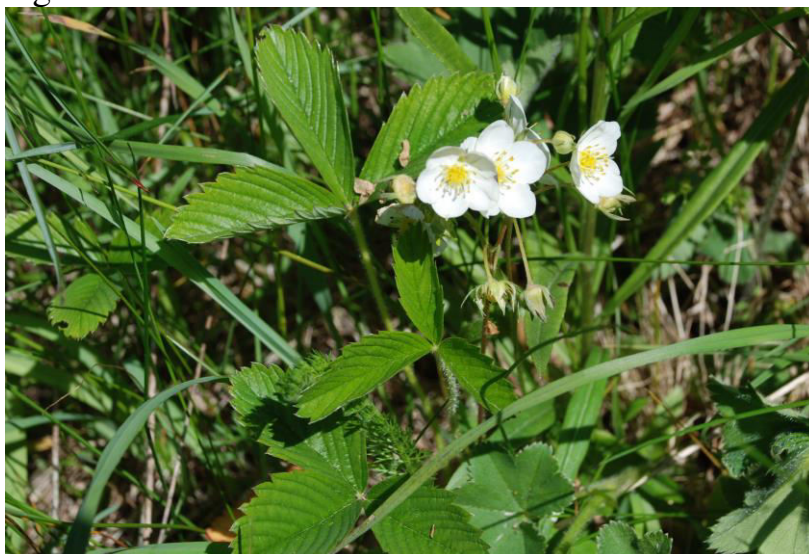
Ett av årets fynd 2009 gjordes av Claes Eliasson och Sivert Juneholm vilket preleminärt bestämdes till klippoxel (*Sorbus rupicola*). Erik Ljungstrand från Göteborg besökte växtplatsen vid Finnaberget i Hammarby under hösten och kunde då konstatera att det rör sig om en form av vitoxel (*Sorbus aria*), till utseendet lik den form som växer vid Oslofjorden, dock ej sagt att det rör sig om denna.

Jag har även inventerat förekomsterna av klippbräcka (*Saxifraga adscendens*) och kommer i år att besikta dessa lokaler tillsammans med representanter för länsstyrelsen. Åtminstone två av dem är skyddsvärda, den i Vena hage och den vid kalkhällarna nära Skogsbo i Bengtstorp. Vi kommer också att besöka daggbåpslokalen längs den gamla landsvägen i Skrikarhyttan för att se på möjligheterna för ett eventuellt skydd.

I mitten av juni företog Lars Asklund och jag en exkursion till området vid Gatfallet och St. Älvhyttegården i Vikar och gjorde då några intressanta återfynd, bl.a. getapel (*Rhamnus catharticus*) i form av en nästan förtorkad buske eller litet träd i skuggigt läge, och vidare vargtörel (*Euphorbia esula*), 40-50 ex.

Av säfferoten (*Seseli libanotis*) sågs tyvärr ej ett spår, den lilla kullen där den förekom är fruktansvärt igenvuxen. Även ormtungan (*Ophioglossum vulgatum*) verkar utgången på sin växtplats bakom St. Älvhyttegårdens ladugårdsbyggnad, liksom källdaggbåpan (*Alchemilla glomerulans*) och brudbrödet (*Filipendula vulgaris*).

I en sydvänd torrängsbacke V om St. Älvhyttegården återfanns backsmultron (*Fragaria viridis*), knölsmörbloffa (*Ranunculus bulbosus*), backsmörbloffa (*Ranunculus polyanthemos*), sommarfibbla (*Leontodon hispidus*) och vårfingerört (*Potentilla crantzii*). Även vildmorot (*Daucus carota*) finns kvar i området och sågs senast 2009.

Backsmultron i Älvhyttan. Foto: Kjell Sundkvist

Själv gjorde jag ett besök vid Skofttorps gruvor och återfann hårstarr (*Carex capillaris*), loppstarr (*Carex pulicaris*), vårfingerört m.fl. En viss röjning har företagits i sluttningen.

Kalkområdet vid Limberget ovanför Käppsta har tyvärr totalavverkats och var mycket torrt vid mitt besök. Det blir intressant att följa utvecklingen av växtligheten här, förmodligen blir effekten ett enormt uppslag av lövsly de närmaste åren.

Vidare har Lars Asklund besökt Hammarby herrgårdspark och återfann där bl.a. vitfryle (*Luzula luzuloides*), stor ormrot (*Bistorta major*) och parkgröe (*Poa chaixii*).

Så en rättelse. Bilden på den sjuhörniga daggkåpan (*Alchemilla heptagona*) föregående år är tagen i Skärhyttan och ingen annanstans.

Nedan några exempel på fynd 2010.

Jättedaggkåpa (*Alchemilla mollis*): Nora sn: Skogstorp SSO, utkastplats vid vägen, litet bestånd.

Löktrav (*Alliaria petiolata*): Nora sn: Älvstorp, avstjälpn.plats S jv, några ex.

Plymspirea (*Aruncus dioicus*): Nora sn: Bergagruvbanan SSO-ut från Gyttores station, 8 grupper.

Rödmålla (*Chenopodium rubrum*): Nora sn: St. Mon, grusgrop SO f.d. skolan, 1 ex.

Grönkulla (*Dactylorhiza viridis*): Nora sn: Bånghagen V-ut, Grönklintshällarna vid gamla Bomanshyttevägen, 1 ex. Fyndet gjort av Carin Eriksson. Alltså en ny lokal för denna på tillbakagång varande orkidé. På den gamla lokalen vid Bånghagen blommade glädjande nog 11 ex.

Dvärgbenved (*Euonymus nanus*): Nora sn: Hagby, mln Nora Finmekaniska och Norvalla, växande runt en stor lönn vid vägen. Ny för kommunen. Fyndet gjort 2009 men kom genom ett förbiseende ej med föregående år.

Klöveroxalis (*Oxalis fontana*): Nora sn: St. Mon, grusgrop SO f.d. skolan, några ex. (delokal).

Mästerrot (*Peucedanum ostruthium*): Nora sn: Övre Bondborn, bestånd om 25 kvm i skogsbryn mellan tomt och betesmark. Rapporterad av Carin Eriksson som känt till lokalen tidigare.

Jättepoppel (*Populus trichocarpa*): Nora sn: Hagbydammen, på dammvallen och den renhuggna dalen nedanför, massvis med årsskott. Förekomsten vid Plåthammarsbron, förut bestämd till balsampoppel, är även denna art som kännetecknas av de kantiga årsskotten.

Glansros (*Rosa virginiana*): Nora sn: St. Mon, grusgrop SO f.d. skolan, en buske. Det. Erik Ljungstrand.

Pilblad (*Sagittaria sagittifolia*): Nora sn: Plåthammarsbron, uppströms dammvallen, en grupp på östra sidan. Ej tidigare noterad uppströms Norasjön.

Vårspärgel (*Spergula morisonii*): Nora sn: Skärmarboda, Idogheten, längs grottstigen på berghäll före den s.k. Förmaksgrottan. Fynd av Lars Asklund.

Torpspirea (*Spiraea x rosalba*): Nora sn: Hammarby, Finnabergets V-sluttning, buskage. Fynd av Erik Ljungstrand, Owe Nilsson och mig.

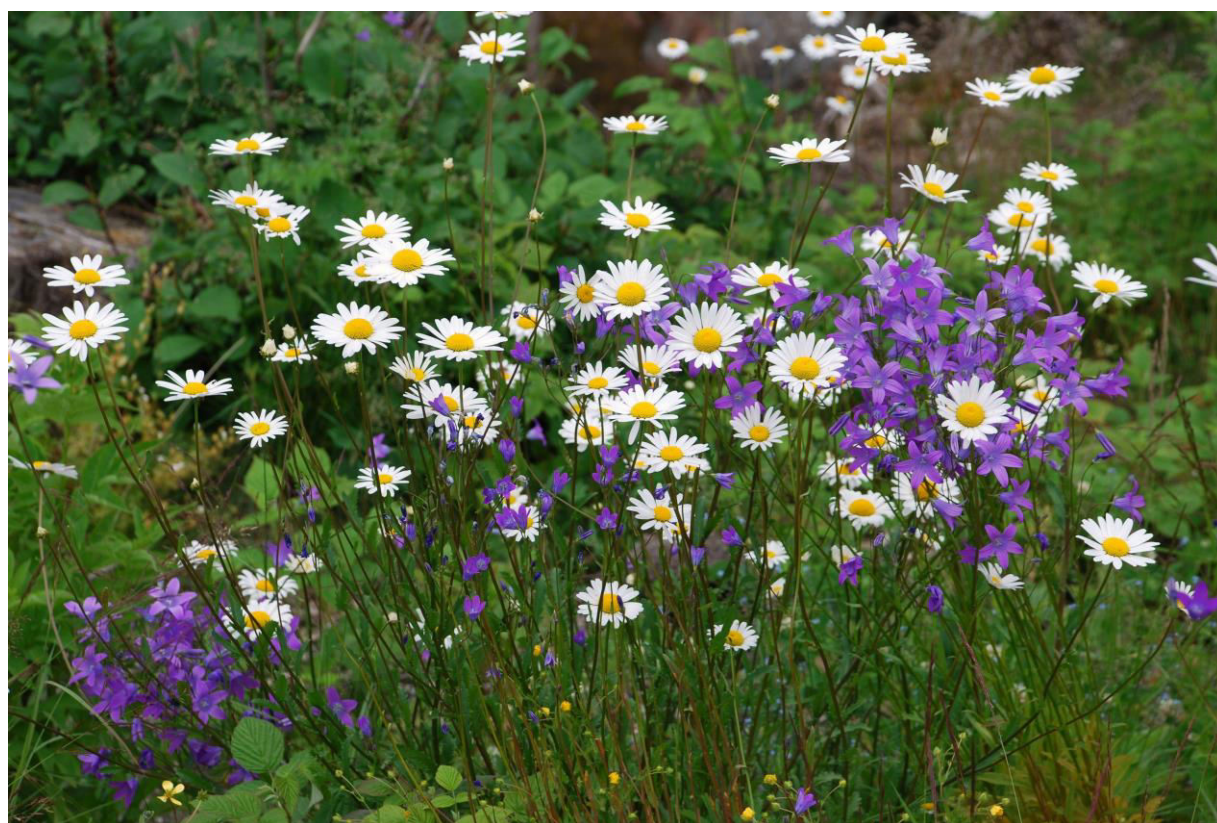
Som vanligt rapporterar ni in era fynd till mig.

Kjell Sundkvist

Skogsbärsgatan 15

713 33 Nora

Tel: 0587-10565 E-post: kjell.sundkvist@nora.mail.telia.com

Prästkraze och ängsklocka på Kottaberget.

Foto: Kjell Sundkvist

SVAMPAR 2010

Ett mycket litet urval av intressanta svampar:

Långfotad stjälskål (*Hymenoscyphus scutula*)

Odengatan 2, Nora. 11.10 (Herbert Kaufmann och Berit Ragné). Första fyndet i såväl Västmanland som Örebro län.

Scharlakansvårskål (*Sarcoscypha coccinea*) Övre Bondborn 11-14.4 (Carin Eriksson).

Vit stjälskröksvamp (*Tulostoma niveum*)

Näsmarkernas, S om Bergnäsudden, 9.10 (Mikael och Jörgen Jeppson).

FÅGELRAPPORT 2010 NORA KOMMUN

Årets väder: Under hela januari och februari rådde kallt vinterväder.

Temperaturen låg hela tiden på minussidan, Oftast var det mycket kallt. Flera kraftiga nederbördsområden vandrade in och gjorde att snötäcket blev ovanligt djupt.

Våren började försiktigt i mars och äntligen blev det dagar med plusgrader, men flera kalla och snörika perioder förekom. April blev något varmare än normalt och snön försvann snabbt under den första halvan. Under mitten av månaden blev det återigen kallt för att sedan bli varmt och avsluta regnigt,

Maj fick en kylig inledning, sedan kom perioder med värme och ganska mycket regn. Juni inledning blev sommarvarm, men efter en vecka blev det ostadigt väder. Midsommarveckan blev varm, men månaden avslutades med lite regn.

Juli blev i början varm och torr med härligt sommarväder, men övergick så småningom i allt mer regnande. Augusti blev regnig och mer och mer höstlik.

September blev regnig i mitten av månaden, men ganska solig i början och i slutet då första frosten kom. Oktober blev i början solig, men andra halvan blev kall och ostadig och första snön kom redan den 21 oktober.

November var kall och ett ordentligt snöväder kom den 8 november och den 27 kom det ännu mer snö.

December blev rekordkall med minusgrader under hela månaden. Burrr.

Fågelåret: Under år 2010 observerades 184 fågelarter, vilket är något färre än tidigare år. Inga för kommunen nya arter registrerades, men både snatterand och skäggmes sågs för blott andra gången någonsin.

Trastarna fanns kvar under januari och en dubbeltrast finns rapporterad på årets första dag. Kylan gjorde att gärdsmygar och rödhaken försvann i februari. Under hela första halvan av året vimlade det av mindre korsnäbbar i skogarna. I maj gjordes nog den allra roligaste upptäckten då det stod hela 73 fjällpipare på ett

gärde vid Bergsmanshyttan. Största rapporterade flocken i Västmanland någonsin!

Nattsångarna representerades bl.a. av några kornknarrar, två flod- och tre gräshoppsångare. Flera hornugglekullar räknades in. I juni sågs tillfälligt en röd glada. Även den svarta kråkan var på plats för tredje året i rad.

I det tidiga höststräcket kunde flera flockar av arktiska kustpipare och myrspovar ses dra söderut.

En skärpiplärka rastade vid Trängbo.

Under hösten blev det så gott som helt tomt på korsnäbbar och grönsiskor.

Det mest anmärkningsvärda i december var en rastande snösiska, en flock tallbitar samt att en rödhake återigen hittade till Odengatan 2 i Nora.

Arter som saknades var bl.a. smådopping, vaktel, större strandpipare, brushane, mosnäppa, rödbena och ortolansparv. Den senare arten kan vi nog sorgligt nog räkna som försvunnen i Nora kommun. Förr var det en tämligen vanlig häckfågel i jordbrukslandskapet.

1. **Knölsvan** *Cygnus olor*

Sedd endast vid sex tillfällen. Arten minskar i Sverige och det var länge sedan knölsvanen häckade i Nora kommun.

1 ad. rastade Lillsjön, Vikern 12.3. 1 ad. str. (NO) Stora Mon 28.3. 3 ex. rastade Södra ås våtmark 4-5.4. 3 ex. rastade Lillsjön, Vikern 11.4 (Roland Thuvander).

2 ad. rastade Norra Husby 24.5 (Bertil Sundberg). Samt 1 ex. rastade Södra Ås våtmark 18.8.

2. **Mindre sångsvan** *Cygnus columbianus*

Tre fynd av sju NO-sträckande fåglar, alla i början av april.

2 ex, Södra Ås 3.4. 4 ex. Grecksåsar 8.4 (Erik Marcusson). Samt 1 ex. Älvhyttan 9.4 (Roland Thuvander).

3. **Sångsvan** *Cygnus cygnus*

Ingen konstaterad häckning detta år.

Vinter: Jan. och feb.: Ovanligt få fynd p.g.a. den kalla vintern, alla fåglar sedda i Järleån, med som mest 5 ex. mellan 3.1-4.2. Dec. Endast två observationer 2 ad. Hyttfallet 12.12 och bara 1 ex. den 25.12. Största flock ca 121 ex. rastade Järle kvarn 7.4 (Joakim Johansson m.fl.) samt ca 150 ex. sträckande i flera flockar 2.4.

Sångsvanar

Foto: Erik Marcusson.

4. **Sädgås** *Anser fabalis*

Något fler observationer än vanligt.

Vår: 83 ex. sågs rasta eller sträcka mot O-NO mellan 30.3-22.5

Höst; 32 ex. rastade eller sträckte mot S mellan 8-11.9.

1-2 ex. visade karaktärer för rasen tundrasädgås (*A. f. rossicus*). De övriga tillhörde den vanligare rasen skogssädgås (*A. f. fabalis*).

5. **Spetsbergsgås** *Anser brachyrhynchus*

Två vårfynd:

4 str. O Åsbosjön 2.4 samt 2 ex. rastade i Vikern 11.5 (Roland Thuvander).

6. **Grågås** *Anser anser*

Två häckningar: 1 unge Bergsmanshyttan 5.6 samt 3 ungar Nedre Bondborn 1.7 (Bertil Sundberg).

Vår; Observerad mellan 30.3-25.5 förutom de två häckande paren.

Höst: Rapporterad mellan 8.8-10.11.

7. **Vitkindad gås** *Branta leucopsis*

Fem fynd av 8 ex.

Vår: 1 ex. rastade Åsbosjön 28.3. 4 ex. str. (NO) Södra Ås 21.5. 1 ex. rastade Oskarsvik 25.5.

Höst: 1 ex. rastade Alntorp 22.8-11.9 (Mikael Ohlson m.fl.). 1 ex. rastade Bergsmanshyttan 11-13.9 (Claes Dyst).

8. **Kanadagås** *Branta canadensis*

Vinter: 1 ex. rastade Bornsån 4.1 (Peter Bernövall).

I övrigt sedd mellan 20.3-17.11. Fyra häckningar rapporterade.
Största flock: ca 150 ex. rastade Bergsmanshyttan, 11.9 (Claes Dyst).

9. Bläsand *Anas penelope*

Sedd rasta vid tio olika tillfällen med sammanlagt 128 ex.
Största flockar: 97 ex. rastade under en kort tid i Norasjön 28.9 och 17 ex. rastade i Fåsjön, Bergsmanshyttan 7-28.9 (Claes Dyst m.fl.).

10. Snatterand *Anas strepera*

Kommunens andra och tredje fynd:
2 i par rastade i Gyttorps reningsdamm 25.4 samt 1 hane rastade i Södra Ås våtmark 12-15.6.

11. Kricka *Anas crecca*

Observerad mellan 2.4-24.10.
Häckning: Gyttorps reningsdamm och Snöbergsmossen. Trolig häckning i Stribergs reningsdamm (Peter Bernövall).
Största flock : 35 ex. rastade Södra Ås våtmark 23.4.

12. Gräsand *Anas platyrhynchos*

Allmän året om. Ca 200 ex. övervintrar i Hagbyån efter Åpromenaden i Nora.

13. Stjärtand *Anas acuta*

Sammanlagt 19 ex. rastade.
Vår: 1 hane Södra Ås våtmark och Gyttorps reningsdamm 4-8.4 samt 5-22.5.
Höst: 1 ex. Åsbosjön 1-2.9 (Roland Thuvander m.fl.). 3 ex. Åsbosjön 4.9 samt 10 ex. Bergsmanshyttan 24.9 (Mikael Ohlson).

14. Årta *Anas querquedula*

1 hane sedd i Södra Ås våtmark 21-22.4 (Roland Thuvander m.fl.).

15. Skedand *Anas clypeata*

Sammanlagt fyra fynd av fem fåglar.
Vår: 1 par rastade Lillsjön, Vikern 26.4. 1 hane rastade Gyttorps reningsdamm 14.5 och möjligen samma ex rastade i Södra Ås våtmark 17.5.
Höst: 1 honfärgad rastade i Södra Ås våtmark 1-7.9.

16. Brunand *Aythya ferina*

Två fynd av tre hanar. 1 ad. hane Gyttorps reningsdamm 24-28.4 (Peter Bernövall m.fl.) samt 2 ad. hanar samma lokal 18.6 (Joakim Johansson m.fl.).

17. Vigg *Aythya fuligula*

Fyra konstaterade häckning: Tre kullar i Gyttorps reningsdamm 2+1+7 ungar samt en häckning i Södra Ås våtmark med 7 ungar.

Sedd mellan 28.2-5.10

Största flock: 23 ex. Gyttorps reningsdamm, 22.5 (Peter Bernövall m.fl.).

18. **Sjööorre** *Melanitta nigra*

Nio fynd av 18 rastande fåglar.

Vår: 1 hane Norasjön 18.4. 1 par Vikern 20.4. 1 hane Norasjön 25.4. 5 ex.

Norasjön 12.5. 4 ex. Vikern 18.5 samt 1 ex. Norasjön 23.5.

Höst: 1 hane Bergsmanshyttan 17.9 och 2 ex. samma lokal 19.9 (Mikael Ohlson m.fl.) samt 1 ex. Åsbosjön 24.10.

19. **Knipa** *Bucephala clangula*

Större flock: 49 ex. rastade i Gyttorps reningsdamm 4.7 (Roland Thuvander).

Häckfågel och sedd året om. Under vintermånaderna rastade som mest 6 ex. i Järleån och Bornsån.

20. **Salskrake** *Mergus albellus*

Tre fynd. 1 hona Åsbosjön 9-17.3. 1 hona Gyttorps reningsdamm 10.5 samt en honfärgad Åsbosjön 2.11.

21. **Småskrake** *Mergus serrator*

Inga konstaterade häckning.

Vår: 1 hane Norasjön 15.4. 1 par Åsbosjön 18.4-22.5. 1 par Vikern 25.4 1 par Norasjön 26-29.4. 1 hane Vikern 30.4. 1 hane Hammarby 1.5. 5 ex. Norasjön 12.5. 1 par Vikern 13.5 samt 1 hona Bergsmanshyttan 16.5 (Claes Dyst m.fl.).

”Sommar”: 1 hona Hyttfallet, Järleån 5.6 och 28.7.

22. **Storskrake** *Mergus merganser*

Häckning: 3 ungar Vikern 20.7 samt 6 ungar Hyttfallet, Järleån 10.8 (Roland Thuvander m.fl.).

Vinter: Som mest 3 honor och 1 hane i Järleån under hela januari och februari. För ovanlighetens skull inga decemberfynd i kommunen.

23. **Järpe** *Bonasa bonasia*

En häckning: Vid Lillsjöbäckens naturreservat, norra delen 13.8 (Claes Eliasson). I övrigt endast rapporterad från Sjöändan och Söder Älvhyttan samt Håkansbodaberget.

24. **Orre** *Tetrao tetrix*

Rapporterad från 16 lokaler. Arten minskar.

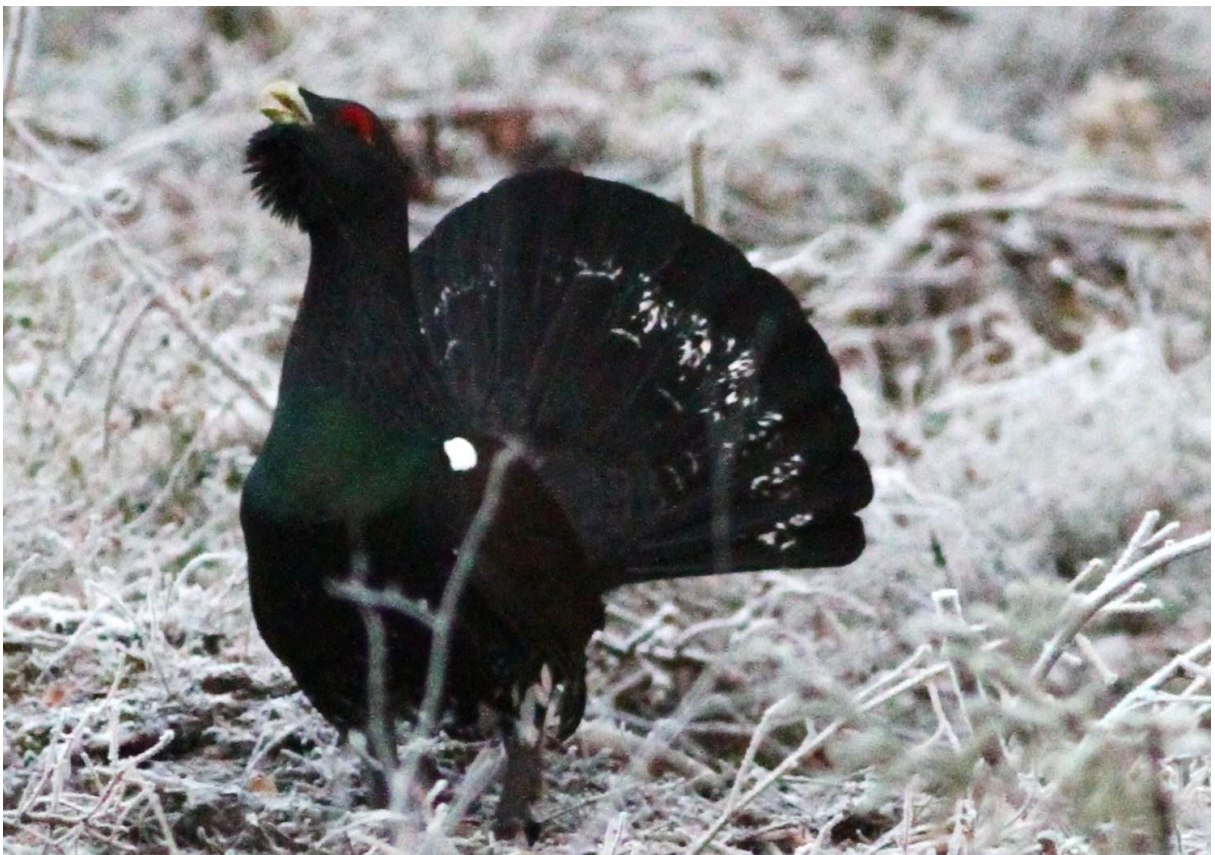

Orrspel

Foto: Erik Marcusson.

25. Tjäder *Tetrao urogallus*

Arten är påträffad vid 13 lokaler. Ett spel i Järnboås socken med 11 tuppar och En häckning: 2 ungar Getingåsen 6.7 (Kerstin Blennholt).

Spelande tjädertupp

Foto: Erik Marcusson.

26. Fasan *Phasianus colchicus*

Vem vet, men de sista två tupparna sågs vid Järle kvarn 28.3-1.5 och vid Alntorp 10.4-14.6. Inga rapporter det andra halvåret, så nu är kanske arten helt

utdöd i kommunen. Kanske planteras den in igen av jägare som använder fågelhund.

27. Smålom *Gavia stellata*

Häckningar: Två säkra med 2+1 unge (Bertil Sundberg), Dessutom tre troliga häckningar.

I övrigt sedd mellan 14.4-5.9.

Största flock: 12 ex. rastade i Norasjön 24.4.

28. Storlom *Gavia arctica*

Häckning: 1 unge Moshyttan (Bertil Sundberg) och en trolig men misslyckad? häckning Lillsjön, Vikern (Peter Bernövall).

Sedd mellan 15.4-22.10.

29. Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Endast rapporter om två häckningar: 1 unge Norasjön 18.7-24.8 samt först en misslyckad häckning p.g.a. stigande vattennivå i Fåsjön och sedan vid nästa försök, fyra ungar, som snabbt blev en enda, Nedre Bondborn 9.7-3.10 (Bertil Sundberg).

I övrigt är arten sedd från 10.4-13.11 i Älvlången, Norasjön och Fåsjön.

30. Storskarv *Phalacrocorax carbo*

En klar minskning av antalet rapporter. Endast 11 rapporter.

Vinter: 1 ex. rastade vid Ängabron, Nora 25.2 (Rune Persson m.fl.).

I övrigt rapporterad mellan 8.4-1.6 samt 24.8.

Största flock: 13 ex. str. (NO) Åsbosjön 22.5 (Peter Bernövall m.fl.).

31. Gråhäger *Ardea cinerea*

Sedd mellan 21.3-10.10. Ovanligt få rapporter, troligen beroende på en kall vinter. Ingen rapport om häckande hägrar vid kolonin intill Alntorp.

32. Bivråk *Pernis apivorus*

Observerad mellan 16.5-13.9

Trolig häckning: Ett permanent revir i Fibbetorp där förälder kom med mat.

I övrigt noterad under häckningstid i Karlsro, Digerberget, Alntorpsö och Alntorp.

33. Röd glada *Milvus milvus*

1 ex. Södra Ås 25.6 (Mikael Ohlson).

Det är sex år sedan denna för kommunen sällsynta art rapporterades senast. Då från samma lokal.

34. Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sammanlagt finns åtta rapporter med 10 ex.

Vinter-vår: 3 ex. Järle kvarn 10.1 (Claes Dyst). 1 ad. Färvilen 10.1 (Anders Hutter). 1 ex. Nora 21.2 (Claes Dyst). 1 ex. Grecken 5.4 (Anders Hutter).

Höst: 1 ex. Bergsmanshyttan 1.11. 1 ex. Bergsäng 16.11.

Vinter: 1 ad. Ormtjärn 7.12 och 1 ex. str. (V) Älvhyttan 23.12 (Roland Thuvander).

35. **Brun kärrhök** *Circus aeruginosus*

Sedd i kommunen mellan 5.4-4.9. Totalt finns 14 rapporter och arten är sedd i Södra Ås, Skrekarhyttan, Finnsjön.

36. **Blå kärrhök** *Circus cyaneus*

Arten minskar som häckfågel i norra Sverige. Endast en enda observation av denna vackra rovfågel. Det brukar finnas över tio rapporter per år av sträckande och rastande blå kärrhökar i Nora kommun.

1 ad. hane str. (N) Södra Ås 2.4.

37. **Duvhök** *Accipiter gentilis*

Totalt 21 fynd. Inga häckningar rapporterade, men det finns rapporter från årets alla månader utom juni och oktober. Vintertid är det inte ovanligt att se en duvhök sätta skräck i Noras alla kajor och tamduvor.

38. **Sparvhök** *Accipiter nisus*

Två häckningar: 2 ungar Kottaberget 1.8 (Leif Hjulström). 1 ad. föda åt ungar Bushagen 8.6. I övrigt 45 rapporter från årets samtliga månader.

39. **Ormvråk** *Buteo buteo*

Observationer som tyder på häckning har gjorts vid Limberget, Finnsjön, Snöbergsmossen, Hammarby, Alntorp och Skofthyttan.

Vinterfynd: 1 ex. rastade Järle kvarn 7.1 (Peter Bernövall).

I övrigt sedd mellan 28.3-10.10.

40. **Fjällvråk** *Buteo lagopus*

Sammanlagt tre rapporterade fåglar.

1 ex. Dalsta 24.3 (Magdalena W-Lavebratt) 1 ex. Nora 8.4 och 1 ex. Södra Ås 11.4. Inga höstfynd av arten.

41. **Kungsörn** *Aquila chrysaetos*

Endast tre rapporter: 1 ex. Östanbergshyttan 5.1. 1 ex. Nedre Bondborn 21.2 (Claes Dyst) 1 ex. Dalsta 29.11 (Håkan Lavebratt).

42. **Fiskgjuse** *Pandion haliaetus*

Häckning: På ö i Bälgsjön. Rapporterad mellan 4.4-11.8. Arten minskar.

43. Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckning: Minst två ungar Born (Claes Dyst m.fl.).

Rapporterad mellan 31.3-27.9.

44. Stenfalk *Falco columbarius*

Sammanlagt åtta fynd.

Vår: 1 hane Södra Ås 26.3. 1 hane Järle kvarn 1.4 1 ex. Södra Ås 11.4 (Claes Dyst). 1 ex. Bergsmanshyttan (Peter Bernövall). 1 ex. Håkansbodaberget 17.4 (Claes Dyst). 1 ex. Järleån 18.4 (Anders Hutter).

Höst: 1 ex. Näsmarkerna 3.9 (Gunde Persson) samt 1 ex. Södra Ås 12.11.

45. Lärkfalk *Falco subbuteo*

Två häckningar: Bergsängsudden och Oskarsvik (Claes Dyst).

I övrigt påträffad mellan 3.5-4.9 i Älvhyttan, Nora, Alntorp och Lilla Mon.

46. Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vår: 1 hane Järleån 6.5 (Anders Hutter).

Höst: 1 ex. str. (S) Södra Ås 4.9 och 1 ex. str. (S) Bergsmanshyttan 9.9 (Mikael Ohlson).

47. Vattenrall *Rallus aquaticus*

Hörd från Södra Ås våtmark vid två tillfällen, den 10.7 samt 7.9. Troligtvis ingen häckning på denna lokal.

48. Kornknarr *Crex. crex*

Fem spelande hanar är ganska normalt:

1 ex. Sjövik, Norasjön 29.5-13.6 (Roland Thuvander m.fl.). 1 ex. Östra Sund 1.6 (Peter Bernövall). 1 ex. Born 1-4.6 (Carin Eriksson m.fl.). 1 ex. Södra Husby 5.6 samt 1 ex Gölagården 30.6.

49. Rörhöna *Gallinula chloropus*

En ungfågel rastade i Södra Ås våtmark 26.9.

50. Sothöna *Fulica atra*

Häckning: i Gyttorps reningsdamm med minst 1 unge och i södra Ås våtmark med 2+3 ungar. Sedd i Gyttorps reningsdamm och Södra Ås våtmark mellan 4.4-1.8. Som mest med 15 ex. den 8.4. Det är ovanligt att sothönsen försvinner från kommunen redan i början av augusti.

51. Trana *Grus grus*

Häckning: 1 unge maden Södra Husby. 2 ungar Västra Sund (Peter Bernövall).

Sedd mellan 26.3-8.9. Största flock: 30 ex. str.(N) Norasjön 1.4.

52. Strandkata *Haematopus ostralegus*

Fem observationer, dock inga tecken på häckning. Som många andra vadare minskar arten i Sverige.

1 ex Trängbobotet 23.5 och 9.7 (Berit Ragné m.fl.). 1 ex. Nedre Bondborn 30.5 (Claes Dyst). 8 ex. str. (S) Nora 30.7 och 7 ex. str. (V) Nora 5.8 (Peter Bernövall).

53. Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Rapporterad mellan 18.4-14.6.

Häckning: Stora Mon, minst två par med minst en unge.

Övriga fynd: 1 ex. Bergsmanshyttan 8.5 (Claes Dyst).

54. Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Otroliga 73 ex. rastade vid Bergsmanshyttan 14.5 (Roland Thuvander). Därefter fanns 5 ex den 15.5 och 7 ex. den 16 .5 på samma lokal (Claes Dyst).

73 ex. är den största rapporterade flocken i Västmanland någonsin.

55. Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Troliga häckningar: Snöbergsmossen 17.7 (Roland Thuvander) och Grecksåsar (Erik Marcusson).

Observerad mellan 2.4-11.9. Största flock: 44 ex. rastade Bergsmanshyttan 12.5 (Claes Dyst). I övrigt är arten observerad i Södra Ås och Skrekarhyttan.

56. Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Sedd vid fem tillfällen som sträckande mot SV, oftast tillsammans med myrspovar. 1 ad. 27.7. 6 ad. + 23 ad. 31.7 Södra Ås. 1 ad. Esstorp 1.8 samt 1 ex. Norasjön 3.8 (Gunde Persson).

57. Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Häckfågel. Sedd mellan 16.3-25.9. Rapporterad som säker eller trolig häckning vid Hagsjön, Alntorp, Södra Ås våtmark, Bergsmanshyttan, Järle kvarn.

Största flock: 40 ex. Bergsmanshyttan 7.4.

58. Kärrsnäppa *Calidris alpina*

Liksom förra året två fynd: 1 ad. rastade Södra Ås våtmark 13.7 och 1 ex. rastade Strandpromenaden, Nora 20.8 (Håkan Lavebratt).

59. Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Två vårfynd: 1 ex. spelade Södra Ås våtmark 1.5 och 1 ex. rastade Bergsmanshyttan 12.5 (Clas Dyst).

60. Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Sedd mellan 5.6-9.10. Största samling: 15 ex. Södra Ås våtmark 21.4.

61. Dubbelbeckasin *Gallinago media*

1 ex. rastade Södra Ås våtmark 11.5.

62. Morkulla *Scolopax rusticola*

Rapporterad mellan 2.4-30.10 (Lisbeth Uhr m.fl.).

63. Myrspov *Limosa lapponica*

Sågs vid fem tillfällen sträcka SV. Flera gånger tillsammans med kustpipare.

16 ad. 27.7. 1 ad. + 10 ex. 31.7 Södra Ås. 35 ex. 1.8 Esstorp samt 26 ex. Stora Mon.

64. Småspov *Numenius phaeopus*

Tre fynd från maj månad: 2+ 2 ex. Södra Ås 2.5 respektive 17.5 samt 3 ex. str. (N) Bushagen (Stefan Ettestam).

65. Storspov *Numenius arquata*

Vår: 68 ex mellan 7.4-16.5.

Höst: 8 ex. mellan 5.6-12.8.

Största flock: 20 ex. rastade Bergsmanshyttan 18.4 (Claes Dyst) och samma datum 20 ex. str. Dalsta (Håkan Lavebratt).

66. Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Observerad mellan 24.4-17.9 (Roland Thuvander, Magnus Fridolfsson m.fl.) .

67. Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Sedd mellan 3.4-8.8.

68. Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Endast tre fynd: 1+ 1 ex. Södra Ås våtmark 6.6 respektive 21.7 samt 1 str. (SV) Älvhyttan (Roland Thuvander).

69. Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

14 fynd av 18 fåglar och sedd mellan 27.4-30.5 samt 17.6-29.7.

70. Grönbena *Tringa glareola*

Sedd mellan 28.4-10.8, där den största flocken innehöll 12 ex. rastade

Bergsmanshyttan 12.5 (Claes Dyst).

Häckning: Varnande fågel vid Snöbergsmossen 17.7 (Roland Thuvander).

Grönben på häckplats.

Foto: Erik Marcusson.

71. Dvärgmå *Larus minutus*

1 ad. födosökte Gyttorps reningsdamm 7.5 (Roland Thuvander m.fl.).

72. Skrattmå *Larus ridibundus*

Häckning: 35 ungar Älvlången 1.6 (Roland Thuvander).

I övrigt sedd mellan 30.3-22.8.

73. Fiskmå *Larus canus*

Häckfågel. Sedd mellan 18.3-18.11. Största flock: Ca 300 ex. födosökande Alntorp 25.4 (Berit Ragné och Sverre Persson).

74. Silltrut *Larus fuscus*

1 ad. förbiflygande 17.4 Born och 1 ungfågel rastade Trängbobadet 2-24.9.

75. Gråtrut *Larus argentatus*

Häckning: 1 unge Älvlången 4.7 (Roland Thuvander).

Observerad mellan 20.3-13.11. Största flock: 26 ex. rastade Trängbobadet 2.9.

76. Havstrut *Larus marinus*

Endast tre rapporter: 3 ad. str. (NO) Södra Ås 28.3. 1 ad. Rastade I Norasjön 9.4 och 24.8 (Peter Bernövall m.fl.).

77. Silvertärna *Sterna paradisaea*

Sedd tre gånger under året.

3 ex. födosökande Gyttorps reningsdamm 14.5 (Roland Thuvander). 1 ex. str. (NO) Fibbetorp 22.5 (Peter Bernövall m.fl.) samt 4 ex. str. (SV) Södra Ås 22.7.

78. Fisktärna *Sterna hirundo*

Häckning: Minst 2 ungar Limön, Älvlången 26.6 (Roland Thuvander).

Flest fåglar sågs den 14.5 vid Gyttorps reningsdamm med 25 ex.

Påträffad mellan 28.4-1.8.

79. Tamduva *Columba livia*

Påträffad på nio olika platser förutom Nora. Som mest ca 75 ex. Alntorp 22.8.

80. Skogsduva *Columba oenas*

19 fynd av 27 fåglar. Påträffad under hela häckningssäsongen i Järleåns naturreservat. Dessutom rastande/förbiflygande i Bushagen, Södra Ås, Karlsro, Bergsmanshyttan, Björklund, Älvhyttan och Alntorp. Sedd mellan 20.3-28.9.

81. Ringduva *Columba oenas*

Häckfågel. Sedd mellan 6.3-10.10.

Största flock: Ca 400 ex. rastade Järle kvarn 2.4.

82. Gök *Cuculus canorus*

Inga rapporterade häckningar men sammanlagt 22 rapporter om ropande gökar. Rapporterad mellan 6.5-4.7.

83. Berguv *Bubo bubo*

Ett ex. har hörts ropa väster om Nora 13.2-7.4. 1 ex. ropade vid Bergsäng 4.9.

84. Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Sedd eller hörd vid 13 olika lokaler.

85. Kattuggla *Strix aluco*

Sex rapporterade häckningar med tiggande ungar: 2 ungar Tolvsbörd, 1 unge Norra Husby, 2 ungar Göranstorp, 3 ungar Östra Sund, 2 ungar Alntorp samt 3 ungar Vassland. I övrigt sedd eller hörd vid ytterligare 17 olika lokaler.

Troligtvis har det förekommit häckningar vid flera av dessa lokaler.

86. Hornuggla *Asio otus*

Tre häckningar: 3 tiggande ungar Björklund 20.5-10.7 (Mats Bergvall m.fl.). 2 tiggande ungar Alntorp 2-27.6 (Peter Bernövall m.fl.) samt 3 tiggande ungar Lillsjön, Norasjön 24.6-10.7.

Övriga fynd: 1 ex. Död Smedstorp 5.4 (Madeleine Markert).

Jagande hornuggla vid Born.

Foto: Bertil Sundberg

87. Pärluggla *Aegolius funereus*

Sammanlagt åtta spelande fåglar är mer än normalt, de senaste åren. Pärlugglan har annars drabbats hårt av det intensiva skogsbruket.

1 ex. 3 km. söder Pershyttan 22.3 (Claes Dyst). 1 ex. Busbo, Särhyttan 24.3-2.4 (Jan Hägg, Roland Thuvander). 2 ex. Stadra 24.3-19.4 (Roland Thuvander m.fl.). 1 ex. Hagasjön 3.4 (Roland Thuvander). 1 ex. Grecksåsar 11-26.4 (Erik Marcusson). 1 ex. Stensjöarna 20.5-5.6 (Erik Marcusson m.fl.) samt 1 ex. Sågen, Nyhyttan 30.6.

88. Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Sammanlagt 10 spelande hanar samt ytterligare två födosökande. Observerad vid Stora Stensjön, Dalbotorpravinen, Östra Sund, Skrekarhyttan, Stora Lohrån samt Lillsjön (Norasjön). Observerad mellan 20.5-20.8.

89. Tornseglare *Apus apus*

Sedd i kommunen mellan 2.5-24.8. Det är ovanligt att tornseglaren ses så tidigt som första dagarna i maj. Årets fynd var det tidigaste någonsin i kommunen. En individ med mycket vitt på sig verkade liksom året innan häcka i Idrottshuset, Nora. Den sågs vid flera tillfällen under maj och juni.

90. Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckning: En häckning i Järleån. I den första kullen blev det sju ungar som troligtvis förolyckades av okänd anledning, Den andra kullen kläcktes inga ägg. Rötägg?

Övriga fynd: 1 ex. Uppströms Järle kvarn 2.5 (Peter Bernövall). Ett klen resultat. Dock föga överraskande efter en kall vinter.

91. **Göktyta** *Jynx torquilla*

Endast rapporterad från sju lokaler.

1 ex. Karlslund 28-30.4 (Lisbeth Uhr m.fl.). 1 ex. Timansberg 28.4 (Erik Marcusson). 1 ex. Älvhyttan 3.5 och 14.5 (Roland Thuvander). 1 ex. Dalhem 5.5 (Erik Marcusson). 1 ex. Järleåparkeringen 8-23.5. 1 ex. Bushagen (Stefan Ettestam). Samt 1 ex. Södra Ås 22.5. Arten minskar snabbt p.g.a. biotopförändring och stor brist av bohål. Tyvärr inga rapporterade häckningar.

92. **Gråspett** *Picus canus*

Sammanlagt sju fynd:

Första halvåret: 1 hona Dalkarsberg 5-21.1 (Leif Broms, Birgitta och Björn Hagberg). 1 hane Järnboås 23-27.3 (Nils Johansson). 1 ex. Glifsa 26-27.3 (Rune Westberg). 1 ex. Bushagen 31.3.

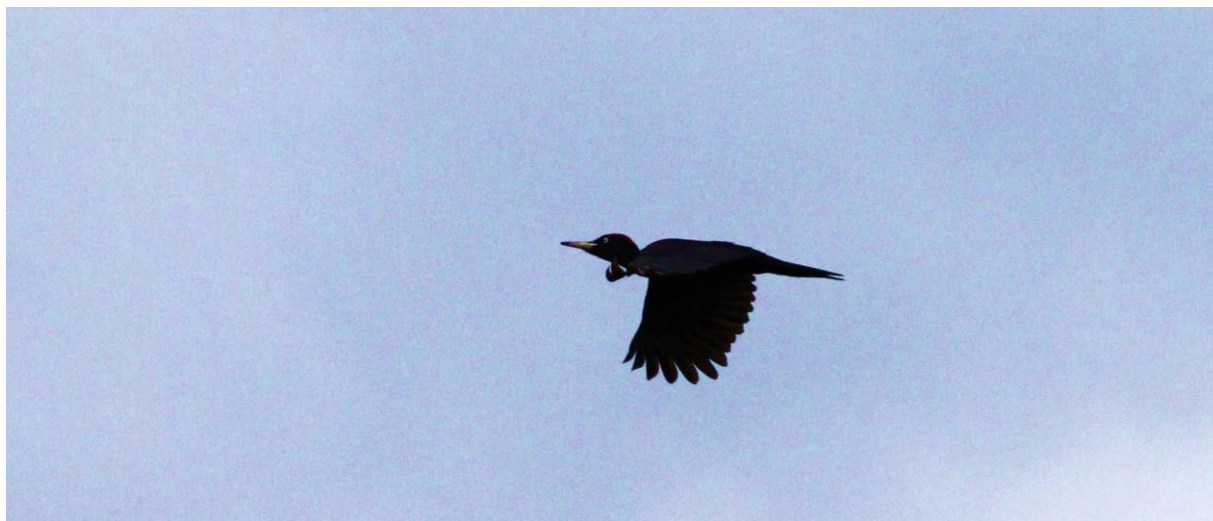
Andra halvåret: 1 ex. Lilla Mon (Ulf Berg). 1 hona Järnboås 17.11 (Nils Johansson). 1 hane Tjärnatorp 8-10.12 (Katarina Åhman).

93. **Gröngöling** *Picus viridis*

Häckning: 1 unge Bergsäng 31.7. Rapporterad från 25 olika platser.

94. **Spillkråka** *Dryocopus martius*

Rapporterad från 25 lokaler, men arten minskar i snabb takt p.g.a. det intensiva skogsbruket.

Flygande spillkråka. En alltmer sällsynt syn .

Foto: Erik Marcusson

95. Större hackspett *Dendrocopos major*

Häckfågel. Vanlig i kommunen.

96. Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckning: 1 unge blev matad Hitorp i slutet av juni. (Berit och Ulf Ringstrand).

Dessutom 1 ad. upprört varnande, Näsmarkerna 14.6 (Roland Thuvander).

I övrigt observerad: Älvhyttan, Dömåsen, Stora Mon, Pershyttan, Knutsberg, Nora järnvägsstation, Gyttores reningsdamm, Järle kvarn, Fibbetorp, Hyttfallet, Karlslund, Karlsro samt Sjövik.

97. Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Endast rapporterad från två lokaler. Dalbotorsravinen och Håkansbodaberget.

Arten är beroende av döda träd i gammal skog och därför finns det inte många platser kvar att se denna trevliga fågel.

98. Trädlärka *Lullula arborea*

Sedd vid Stora Mons grustag, där arten troligtvis häckar, mellan 30.3-5.6 med som mest 2 ex. .

I övrigt: 1 ex. rastade Bergsmanshyttan 21.3 (Claes Dyst). 1 sjungande Södra Husby 2.4. 1 sjungande 5.4 Västra Sund (Anders Hutter). 1 str. (N) Älvhyttan 11.4 (Roland Thuvander) samt 1 rastade Dalsta 27.4 (Magdalena W-Lavebratt).

99. Sånglärka *Alauda arvensis*

Arten minskar. Numer mycket få häckningar i kommunen.

Sedd mellan 20.3-23.10 . Som mest rastade ca 50 ex. Bergsmanshyttan 7.4.

100. Backsvala *Riparia riparia*

Numer mycket fåtalig i kommunen. Sorgligt nog endast fem fynd:

1-3 ex. vid tre tillfällen mellan 29.4-11.5 över Gyttores reningsdamm (Peter Bernövall). 2 ex. Södra Ås 22.5 och 1 ex. Järle kvarn 28.7.

101. Ladusvala *Hirundo rustica*

Häckfågel. Sedd mellan 27.4-11.10. Största flock ca 100 ex. Gyttores reningsdamm 2.5, 8.5 och 24.8 (Peter Bernövall m.fl.).

102. Hussvala *Delichon urbicum*

Häckfågel som minskar och år 2010 blev ett mycket dåligt år för arten. Påträffad mellan 27.4-24.8. Största flock ca 50 ex. Gyttores reningsdamm 14.5 (Roland Thuvander).

103. Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Häckfågel. Observerad mellan 25.4-7.9.

104. **Ängspiplärka** *Anthus pratensis*

Häckfågel på större mossar som Snöbergsmossen. Observerad mellan 1.4-9.10.
Största flock: Ca 250 ex. Södra Ås våtmark 5.5.

105. **Rödstrupig piplärka** *Anthus cervinus*

Fyra höstfynd: 2 ex. + 1 ex. + 1 ex. Södra Ås (våtmark) 1.9, 11.9 respektive 12.9. Dessutom 1 ex. Oskarsvik 9.9 (Mikael Ohlson).

106. **Skärpiplärka** *Anthus petrosus littoralis*

1 ex. rastade på Trängbomadets brygga 25.9.

107. **Gulärla** *Motacilla flava*

Ingen häckning rapporterad. Sedd mellan 29.4-14.9. Största antal: ca 300 ex. str. (SO) Södra Ås 13.8.

108. **Forsärla** *Motacilla cinerea*

Säkra eller troliga häckningar har skett vid Törningsdal, Plåthammarsbron, Järle kvarn, Hyttfallet, Kopparhyttan, Lindesbyhyttan, samt Hammarby.
Observerad mellan 28.3-9.10. Som mest rastade 17 ex. Hyttfallet 1.9.
Arten minskade p.g.a. den kalla vintern i Europa.

109. **Sädesärla** *Motacilla alba*

Allmän häckfågel. Observerad mellan 28.3-7.10.

110. **Sidensvans** *Bombycilla garrulus*

Tidigare delen av året: 1.1-6.4. Stora flockar främst i Nora, som mest ca 500 ex.
Senare delen av året: 28.9-31.12. Inga stora flockar. Som mest 25 ex. Nora (Peter Bernövall).

Strömstareunge som just blivit ringmärkt.

Foto: Bertil Sundberg

111. Strömstare *Cinclus cinclus*

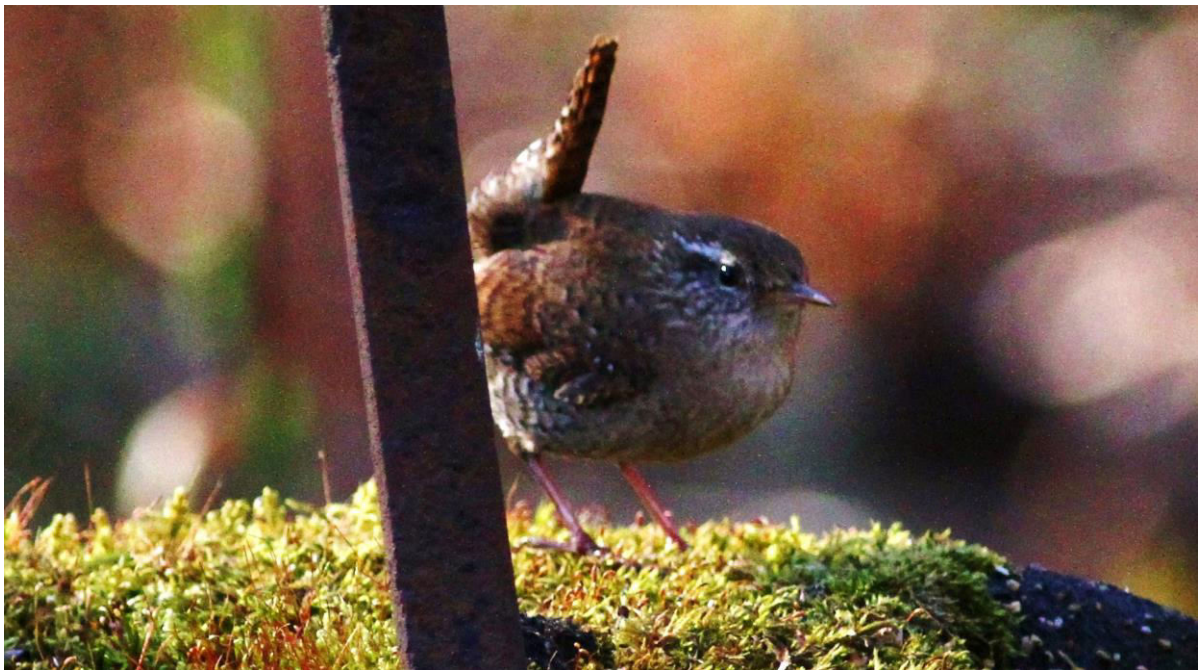
Fyra häckningar: Järle kvarn (boet under bron och ringmärkning omöjlig), Pershyttan (ungarna flög ut ur boet ovanligt tidigt), Bornsån (fyra ringmärkta ungar) samt Striberg (5 ringmärka ungar).

Rapporterad mellan 1.1-4.6 och 16.10-31.12.

112. Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Januari: 1 ex. Gunnarsberg 1.1 (Peter Bernövall). 1 ex. Hyttfallet, Järleån 5.1. 1 ex. Bergslagskyrkan. Nora 14.1 (Berit Ragné). 1 ex. Åpromenaden, Nora 22.1. Inga gärdsmygar rapporterade under februari. Det dröjde till 30.3 innan den första sjungande gärdsmygen dök upp.

December: 1 ex. Kvarnbron, Nora 1.12 (Anders Jacobsson).

Gärdsmyg i Pershyttan.

Foto: Erik Marcusson

113. Järnsparv *Prunella modularis*

Häckfågel. Rapporterad mellan 26.3-9.10.

114. Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: 1 ex. Odengatan 2, Dalsta 1.1-10.2 (Berit Ragné m.fl.) samt samma lokal 1.12-31.12 (Berit Ragné m.fl.). Första vårfågeln återkom 25.3 Södra ås.

115. Näktergal *Luscinia luscinia*

Endast tre sjungande fåglar är färre än de flesta år.

1 ex. Dalsta 14.5 (Håkan Lavebratt, Berit Ragné). 1 ex. Lillsjön, Norasjön 16.5-10.6 (Claes Dyst m.fl.) och 1 ex. Alntorp 5.6.

116. **Blåhake** *Luscinia svecica*

Vår: 1 hane rastade Bergsmanshyttan 12.5 (Claes Dyst).

Höst: 9 fåglar rastade vid Södra Ås våtmark, Born, Älvhyttan och Sunnanlid väl samlat i tid mellan 3-11.9.

117. **Svart rödstjärt** *Phoenicurus ochuros*

1 hane rastade Södra Ås 28.3.

118. **Rödstjärt** *Phoenicurus phoenicurus*

Häckning: En kull Norra Husby (Gudrun Jardler).

I övrigt fynd mellan 27.4-10.9 (Mikael Ohlson m.fl.).

119. **Buskskvätta** *Saxicola rubetra*

Häckfågel och rapporterad mellan 30.4-26.9.

120. **Stenskvätta** *Oenanthe oenanthe*

Rapporterad mellan 8.4-23.5 samt 29.7-14.9. Dessutom ett sommarfynd: 1 ad. hane Nedre Järle 5.6.

121. **Ringtrast** *Turdus torquatus*

8 fynd av minst 9 fåglar mellan 17.4-11.5. 1 hane Bornsån 17.4 (Claes Dyst). 1 hane 18.4 + 1 hane 26-27.4 + 2 ex. 28.4 + 1 hane 3.5 + 1 ung hona 11.5 alla i Södra Ås. 1 hane Älvhyttan 5.5 (Roland Thuvander).

122. **Koltrast** *Turdus merula*

Allmän och sedd hela året. Mycket vanlig under januari men ovanligt få koltrastar var kvar i kommunen under december.

123. **Björktrast** *Turdus pilaris*

Påträffad hela året. Stora flockar sågs främst under januari: 500 ex. Born 5.1 och 400.ex. Långforsen, Järleån 13.1 (Peter Bernövall).

124. **Taltrast** *Turdus philomelos*

Rapporterad mellan 30.3-29.11. Sena novemberfynd är inte vanliga. Detta ex, satt vid ingången till Konsum.

125. **Rödvingetrast** *Turdus iliacus*

Rapporterad mellan 1.4-30.10.

126. **Dubbeltrast** *Turdus viscivorus*

Vinter: 1 ex. Hammarby 1.1 (Anders Hutter). Fågeln kvar tack vare god tillgång på rönnbär en bit in i januari. I övrigt observerad mellan 25.3-11.10.

127. **Gräshoppsångare** *Locustella naevia*

Tre sjungande fåglar är tämligen normalt. Arten har minskat de senaste tjugo åren. 1 ex. 1-4.6 Övre Bondborn (Carin Eriksson m.fl.). 1 ex. N Lindesbysjön 4-13.6 (Roland Thuvander m.fl.). 1 ex Tolvsbörd 4.6.

128. **Flodsångare** *Locustella fluviatilis*

Två sjungande fåglar är normalt: 1 ex. Älvhyttan 2-9.6 (Roland Thuvander m.fl.). 1 ex. N Lindesbysjön 4.6 (Peter Bernövall).

129. **Sävsångare** *Acrocephalus schoenobaenus*.

6 sjungande fåglar mellan 18.5-1.8. Möjligen häckade arten vid Södra Ås våtmark. Förutom nämnda plats har fåglar hörts sjungande N Lindesbysjön, Bergsmanshyttan, Lillsjön (Norasjön) samt Hammarbydammen.

130. **Kärrsångare** *Acrocephalus palustris*

4 sjungande fåglar är rapporterade, vilket är normalt för de senaste åren. På längre sikt har arten minskat. Samtliga observationer är gjorda i juni. 1 ex. Södra Ås 1.6. 1 ex. Göranstorp 4.6. 1 ex. Hammarby 5.6 samt 1 ex. Alntorp 19-25.6.

131. **Rörsångare** *Acrocephalus scirpaceus*

Ca 10 fåglar rapporterade mellan 18.5-1.8. Arten brukar rapporteras in i september och ibland in i oktober.

132. **Härmsångare** *Hippolais icterina*

Observerad mellan 17.5-10.8.

133. **Ärtsångare** *Sylvia curruca*

Häckfågel i kommunen. Observerad mellan 30.4-4.9. Aprilfynd är inte helt ovanligt, men sker inte alla år.

134. **Törnsångare** *Sylvia communis*

Observerad mellan 9.5-10.8. Ovanligt få fåglar är rapporterade.

135. **Trädgårdssångare** *Sylvia borin*

Noterad mellan 10.5-27.8.

136. **Svarthätta** *Sylvia atricapilla*

Observerad mellan 26.4-23.10 (Berit Ragné m.fl.).

137. **Grönsångare** *Phylloscopus sibilatrix*

Observerad mellan 27.4-24.6. Antalet rapporter var mycket lågt och arten hade ett ovanligt dåligt år med få sjungande fåglar. Inga julirapporter alls.

138. **Gransångare** *Phylloscopus collybita*

Sjungande fåglar höll även detta år till vid Sjölundsvik, Åsbosjön men tystnade redan 20.5, vilket tyder på att det inte skedde någon lyckad häckning.

Vår: 26 ex. mellan 11.4-20.5. Höst: 18 ex. mellan 1.9-18.10.

139. **Lövsångare** *Phylloscopus trochilus*

Rapporterad mellan 26.4- 20.9, vilket är normalt.

Nyanländ lövsångare, Sveriges vanligaste fågel.

Foto: Bertil Sundberg.

140. **Kungsfågel** *Regulus regulus*

Allmän året om.

141. **Grå flugsnappare** *Muscicapa striata*

Observerad mellan 9.5-19.9 (Peter Bernövall m.fl.).

142. **Mindre flugsnappare** *Ficedula parva*

Tre fynd är fler än normalt, men med så få fynd spelar slumpen många gånger en avgörande roll. 1 ex. sång Södra parkeringen, Järleån, 7.7 (Jörgen Fritzson). 1 honfärgad Sjölundsvik, Åsbosjön 16.8 och 1 ex. Södra Ås 4.9.

143. **Svartvit flugsnappare** *Ficedula hypoleuca*

Rapporterad mellan 26.4-4.9.

144. **Skäggmes** *Panurus biarmicus*

Noras andra fynd gjordes nära det första. Nu rörde det sig om ett ex. som rastade under sin höstflyttning: 1 ex. Södra Ås våtmark 3.11.

145. **Stjärtmes** *Aegithalos caudatus*

Observerad året om i lämpliga miljöer. Arten tycks glädjande nog inte minska. Största flock 14 ex. Lilla Mon 21-22.11 (Karin Berg).

Stjärtmes vid Pershyttan.

Foto: Erik Marcusson.

146. **Entita** *Parus palustris*

Fortfarande ganska vanlig i lämpliga miljöer.

147. **Talltita** *Parus montanus*

Minskande, men finns i barrskogsmiljöer.

148. **Tofsmes** *Parus cristatus*

Minskande. Finns i barrskogsmiljöer.

149. **Svartmes** *Parus ater*

Finns i barrskogsmiljöer.

150. **Blåmes** *Parus caeruleus*

Allmän.

151. **Talgoxe** *Parus major*

Allmän.

152. **Nötväcka** *Sitta europaea*

Allmän

153. **Trädkrypare** *Certhia familiaris*

Tämligen allmän.

154. **Törnskata** *Lanius collurio*

Tre rapporterade häckningar: Järleåparkeringen, Knapptorp och Alntorp.
Observerad mellan 23.5-20.8

155. **Varfågel** *Lanius excubitor*

Sommarfynd: 1 ung Södra Ås 20.7. Julifynd är inte vanliga.

Tidiga delen av året: Ovanligt få fynd. 1 ex. Hammarby 5-9.1. och 1 ex. Övre Järle 4.2.

Senare delen av året: 1 ex. Södra Ås 28.9, 10.10-3.11 samt 19.11. 1 ex.

Älvhyttan 10.10 och 1 ex. Enbergsäng 11.12. (Roland Thuvander) samt 1 ex. Bushagen 28.12.

156. **Nötskrika** *Garrulus glandarius*

Ganska vanlig i skogsmiljöer.

157. **Skata** *Pica pica*

Allmän.

158. **Nötkråka** *Nucifraga caryocatactes*

Mycket få rapporter. Troligtvis är nog arten snart borta från kommunen.

Nötkråkan är bl.a. beroende av gamla granar att häcka i. Under hösten har de flesta nötkråkorna flugit mot Digerberget och dess närhet. I takt med all avverkning har nötkråkan raskt minskat i antal.

1 ex. Järleåparkeringen 19.6. 1 ex. Nora järnvägsstation 7.7. 1 ex. Karlsro 24.7 och 20.8 (Grzegorz Mikusinski). 1 ex. Älvhyttan (Roland Thuvander) samt 2 ex. Strandpromenaden 3.9 (Mikael Ohlson).

159. **Kaja** *Corvus monedula*

Allmän, men minskande?

160. **Råka** *Corvus frugilegus*

8 fynd av 14 fåglar.

1 ex. rastade Dalsta 12.3 (Magdalena W-Lavebratt). 2 a. Södra Ås 26.3 1 ung 29.4 samma lokal. 2 + 1 ad. Järlekvarn 28.3 och 1.4. 5 ex. + 1 ex. Alntorp 2.4 och 4-5.4 (Claes Dyst m.fl.). samt 1 ex. str. (O) Norasjön 15.6.

161. **Kråka** *Corvus corone cornix*

Allmän.

Svartkråka *Corvus corone corone*

Den helsvarta rasen av kråka gästade även detta år områdena kring Åsbosjön 28.3-23.11.

162. **Korp** *Corvus corax*

Häckning: 4 ungar Pershyttan 23.5 (Lennart Axelsson)

Arten är sedd hela året och flera par häckar i kommunen.

Korpungar vid Pershyttan.

Foto: Bertil Sundberg.

163. **Stare** *Sturnus vulgaris*

Häckfågel. Påträffad mellan 19.3-9.10. Största flock: Ca 100 ex. Skrekarhyttan 17.4 (Roland Thuvander) och ca 100 ex. Alntorp 20.8.

164. **Gråsparv** *Passer domesticus*

Förutom olika platser i Noras stadsmiljö har gråsparvar endast setts i Västra Sund, Västra Öskevik samt Gyttoorp.

165. **Pilfink** *Passer montanus*

Tämligen allmän.

166. **Bofink** *Fringilla coelebs*

Vinterfynd: Jan.-feb.: 1 hane Bergsäng 1.1 (Peter Bernövall). 1 hane Pershyttan 1.1 och 30.1 (Lennart Axelsson). Max 4 hanar 5-26.1 Järle kvarn.
December: 1 hona Älvhyttan 6-31.12 Älvhyttan (Roland Thuvander). 2 hanar Pershyttan 20.12 (Lennart Axelsson). I övrigt sedd mellan 6.3-1.11 Största flock: Ca 1500 ex. Alntorp 2.9 (Mikael Ohlson).

167. Bergfink *Fringilla montifringilla*

Januari-februari: 1 ex. Dalsta 1.1-25.1 (Berit Ragné m.fl.). 1 ex. Järle kvarn 9.1. 1 ex. Södra Ås 23.1. 1 ex. Norra Husby 7.2 (Liza Nilsson). 6 ex. Dalsta 13-14.2 (Berit Ragné). 1 ex. Esstorp 16.2. 2 ex. dalsta 23.2 (Berit Ragné) och 1 ex. Södra Ås 25.2. I övrigt sedd mellan och 6.3-18.4 samt 1.9-1.11.

168. Grönfink *Carduelis chloris*

Allmän året om.

169. Steglits *Carduelis carduelis*

Rapporterad under årets alla månader.

Vinter: 1 ex. Älvhyttan 1.1 samt 25.12 (Roland Thuvander). 3 ex. kring Anders Wedbergsgatan, Nora 5.2-9.2 (Lisbeth Uhr m.fl.). Max 3 ex. Dalsta 24-31.12 (Håkan Lavebratt). Rapporterad under hela året.

170. Grönsiska *Carduelis spinus*

Mycket vanlig, tack vare god tillgång på al- och björkfrön, fram till månadsskiftet september-oktober. Därefter extremt sällsynt. Endast en rapport efter 1.10. 1 ex. Nora Station 16.11.

171. Hämpling *Carduelis cannabina*

Sedd mellan 3.3-3.10 med endast 13 observationer. Häckningsförsök skedde vid Karlsro, där ett par sågs bygga bo 30.5 och var kvar 9.7 (Grzegorz Mikusinski). I övrigt har observationer gjorts i Södra Ås, Bergsmanshyttan, Älvhyttan, Stora Mon samt Järle kvarn.

172. Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Vår: 2 ex. Södra Ås 1.4 samt 8 ex. och 16. Ex. Bergsmanshyttan 4.4 respektive 7.4 (Claes Dyst m.fl.).

Höst: 21 ex. och 2 ex, Bergsmanshyttan 30.10 respektive 31.10.

Dessutom 4 ex. Gunnarsberg, Nora 3.9 (Peter Bernövall). Detta mycket tidiga höstfynd av hela 4 ex. är nog det mest anmärkningsvärda fågelfyndet i Nora under hela året. Långt tidigare än andra observationer i Götaland och Svealand.

173. Gråsiska *Carduelis flammea*

Rapporterad mellan 1.1-18.4 samt 3.9-27.12. Sommarfynd: 1 ex. 7.6 vid Snöbergsmossen 7.6 (Roland Thuvander). 1 ex. Södra Ås 27.7.

Rasen **Brunsiska** *Carduelis flammea cabaret* rapporterad
Sammanlagt 2-4 ex. Samtliga fynd i Älvhyttan.
1 ad. hane 4-17.1 och två ex. 19.1 samt 2 ex. 3-21.3 (Roland Thuvander).

174. **Snösiska** *Carduelis hornemanni*
1 ex. vid fågelmatning, Dalsta 18.12 (Håkan Lavebratt).

175. **Mindre korsnäbb** *Loxia curvirostra*
Arten var mycket vanlig och häckade säkert på många platser fram till början av juli. Sedan observerades enstaka flyttande fåglar. I oktober och november finns bara en observation per månad och i december saknas rapporter helt, då saknades även kottfrön, som är mindre korsnäbbens huvudföda.
Största flock: 30 ex. Hultamossen 7.3.

En av många mindre korsnäbbar. En hane.

Foto: Erik Marcusson

176. **Större korsnäbb** *Loxia pytyopsittacus*
Endast fem rapporter från tre olika lokaler.
1 ex. 23.1 och 2 ex. 7.11 Håkansbodaberget. 2 ex. Lilla Hälltorp 13.2 samt 4 ex. 7.3 och 1 ex. 2.4 Öster Hultamossen.

177. **Rosenfink** *Carpodacus erythrinus*
Häckning: 1 kull Hammarby och 1 kull i Alntorp.
Observerad mellan 16.5-13.8.

Sjungande fåglar har hörts vid Knutsberg, Bushagen, Södra och Norra Ås, Södra och Norra Husby, Bornsån, Nedre Bondborn samt Ängarna i Nora.

178. Tallbit *Pinicola enucleator*

Arten rapporteras inte varje år.

Ca 15 ex. födosökte Enbergsäng 22.12 (Roland Thuvander).

179. Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Observerad alla årets månader och aldrig direkt ovanlig.

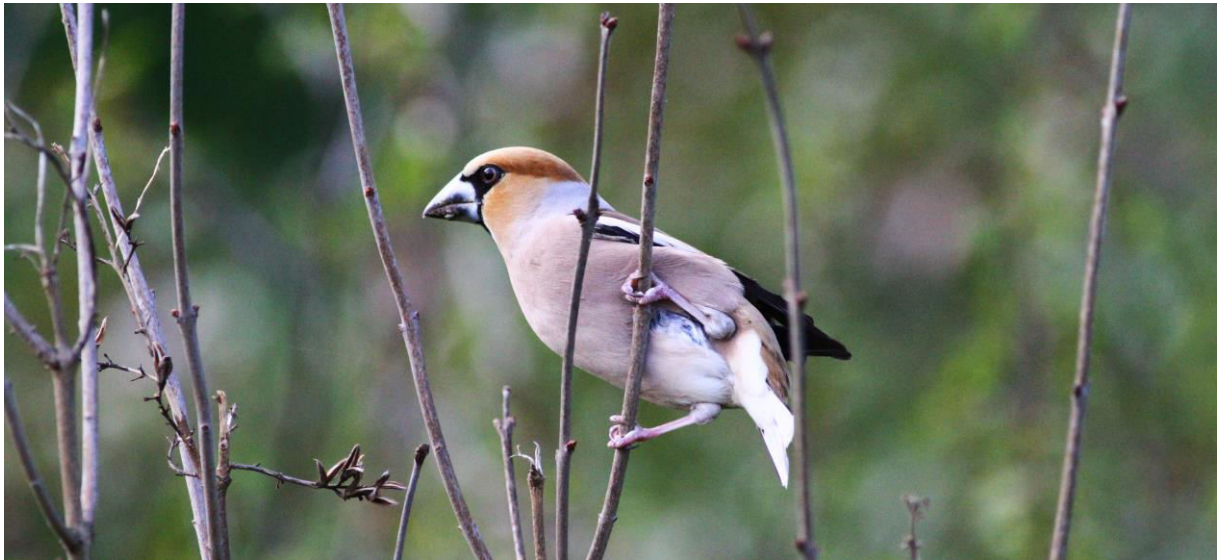
Största flock: Ca 50 ex. Järle kvarn 6.1 (Björn Wennberg).

180. Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Vinterfynd: 1 ex. Esstorp 10-16.1 (Lisbeth Uhr).

Två kullar sedda. En i Alntorp och en vid Järleån.

I övrigt sedd på flera olika platser mellan 1.3-23.10.

Stenknäck vid Pershyttan.

Foto: Erik Marcusson

181. Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Ovanligt många fynd av rastande fåglar.

Vår: Som mest 13 ex. rastade på fälten vid Bergsmanshyttan 13.4-4.5. 1 hane rastade Järle kvarn 5.5 (Claes Dyst m.fl.).

Höst: Som mest 2 ex. rastade på fälten vid Bergsmanshyttan 7.9-1.11 (Mikael Ohlson m.fl.).

182. Snöspurv *Plectrophenax nivalis*

Sammanlagt 7 fynd under en kort period runt månadsskiftena mars-april och oktober-november.

Vår: 19 ex. 28.3, ca 55 ex. 2.4 och 2 ex. 4.4 samtliga Bergsmanshyttan (Claes Dyst m.fl.). 6 ex. 30.3 och 1 ex. 3.4 Södra Ås,

Höst: 13 ex. och 10 ex. Bergsmanshyttan 31.10 respektive 1.11.

183. Gulspurv *Emberiza citrinella*

Tämligen allmän i jordbrukslandskapet, men minskar i antal.

Största flock: Ca 200 ex. Järle kvar under januari månad.

184. Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

Rapporterad mellan 23.3-7.10.

Hybrider:

Grågås x Kanadagås Sedd vid minst tre olika tillfällen 2010.

Stjärtand x Gräsand För tredje året i rad gästade denna hane Gyttorps reningsdamm och Södra Ås våtmark 3-6.4.

Fågelrapport från maj 1890

Det kom ett mejl från Åke Mossberg med en tidningsnotis om en spelande småfläckig sumphöna, Noras andra beskrivna, Noras och Västmanlands första fynd av småfläckig sumphöna härrör från år 1868: ”*I norra delen af Örebro län, Noratrakten, blef i fjor somras ett enstaka exemplar observeradt af Brukspatron C. G. Löwenhjelm*” (Anonym 1869).

Notisen kunde läsas i ”Nora Stads- och Bergslags Tidning” 28 maj 1890. Enligt Åke hade det varit mycket varmt och vackert väder i maj, men under pingsthelgen hade det dragit in ett mycket kallt väder med mycket snö och hårda vindar. Så här stod det i notisen:

Sällsynt fogel. Under innevarande vår har åter vid Nora låtit sig höra en der och hvar i vårt land, men sparsamt nog förekommande fogel, benämnd ”Sumphöna” eller *Gallinula porzana*. Omöjlig att visa sig, är han deremot så mycket lättare att höra, i det han nästan utan uppehåll från qvällens inbrytande under större delen af natten utsänder sitt hvisslande, enformiga lockton ”huit,, huit,, huit”.

Sumphönan, som i flera afseenden står vår vanliga kornknarr nära, är af en brunaktig grundfärg, som är tätt beströdd med ljusa prickar. Till storleken är han liten, 8-9 tum (kornknarren är 10-10½ tum).

Vid Nora uppehåller han sig vid nedra loppet af Hagbyån, men höres under lugna, vackra nätter ända upp till torget. För närvarande torde han vara tyst till följd af det kalla vädret. Meddelande detta för dem, som hafva intresse för kännedomen af vårt lands foglar, önska vi, att denna hittills här ensamma fogel måtte, här bosatt, förekomma alla år

Juni 1890

Övriga djurgrupper 2010

Det är som vanligt dåligt med rapporter av andra djurgrupper.

Vildsvin Flera rapporter på olika platser som t.ex. Hammarby.

Igelkott Tyvärr saknas rapporter helt från detta trevliga djur.

Dvärgnäbbmus 1 ex. funnen död Älvhyttan 16.1 (Roland Thuvander).

Buskmus 1 ex. tagen av tamkatt i Älvhyttan.

Skogslämmel Åtminstone två rapporter, vilket kanske kan visa att arten har haft ett ganska bra år, 1 ex. På grusväg vid Yxsjön 30.10 (Nisse Johansson) och 1 ex. uppäten av en tamkatt, Gunnarsberg, Nora i början av november (Peter Bernövall).

Stor fladdermus Ett flyttande ex. jagade under en eftermiddag vid Åsbosjön. Inga kända rapporter av denna stora art förut i kommunen.

Iller En trafikdödad på riksväg 244 mellan Bergsäng och Gyttrorp. Mycket få fynd i Nora kommun.

Hermelin Jagade vid Södra Ås våtmark. Hermelinen var förr mycket vanligare än vad den är nu.

Skinnbaggen Eldlus på husvägg

Rapportera gärna däggdjur, kräl- och groddjur samt insekter. Det går att lägga in dem i artportalen eller meddela till noraanders@tele2.se

/Anders Carlberg för Nora Biologiska Förening.

Stora rovdjur i Nora kommun 2010.

Denna sammanställning baseras i huvudsak på Länsstyrelsens årsrapport 2010 (Publikation 2010:39) där resultatet av inventeringarna 1/5 2009 – 30/4 2010 redovisas.

Varg

Delar av Nora kommun ligger inom det s.k. Lokareviret (grundat 2006-07) där minst 7 vargar fanns 2010 och 2 valpar föddes. Detta revir har expanderat norrut upp mot Hällefors samhälle och norra delen av Nora kommun.

Nordligaste delen av Nora kommun ibland också av vargar från Ulriksbergsreviret. Föryngring verkar ha skett även i detta revir.

I Hammarbyområdet (från Hammarby upp mot Öskevik och Storå) finns stationära vargar, men inget tydde på ett revir under inventeringsperioden. Man kunde då inte avgöra om det rörde sig om en eller två vargar, men denna vinter (2010-11) finns det, enligt muntlig uppgift, 3 vargar tillsammans i detta område.

Bäver, byte för en varg?

Foto Erik Marcusson

Lodjur

I Nora kommun finns en etablerad familjegrupp i stort sett helt inom kommunens gränser. Dessutom berörs sydligaste delen av kommunen av en annan etablerad familjegrupp. I norr finns en familjegrupp av mer osäker karaktär som rör sig i gränsområdet mot Hällefors och Lindesberg.

Lodjursstammen i Örebro län verkar vara tämligen stabil med totalt 65 – 70 individer vintertid.

Björn

Några björnobservationer har gjorts i kommunen och man bedömer att det fortfarande rör sig om unga björnhannar på vandring från etablerade björnförekomster i Dalarna. Ingen konstaterad föryngring verkar ha skett i länet 2010, men en trolig övervintring har skett i Hällefors kommun.

Rådjur är ett vanligt byte för lodjur.

Foto: Erik Marcusson.

Även skogens hönsfåglar kan ibland bli föda åt de stora rovdjuren.
Här en tjäderhöna.

Foto: Erik Markussen.

Järv

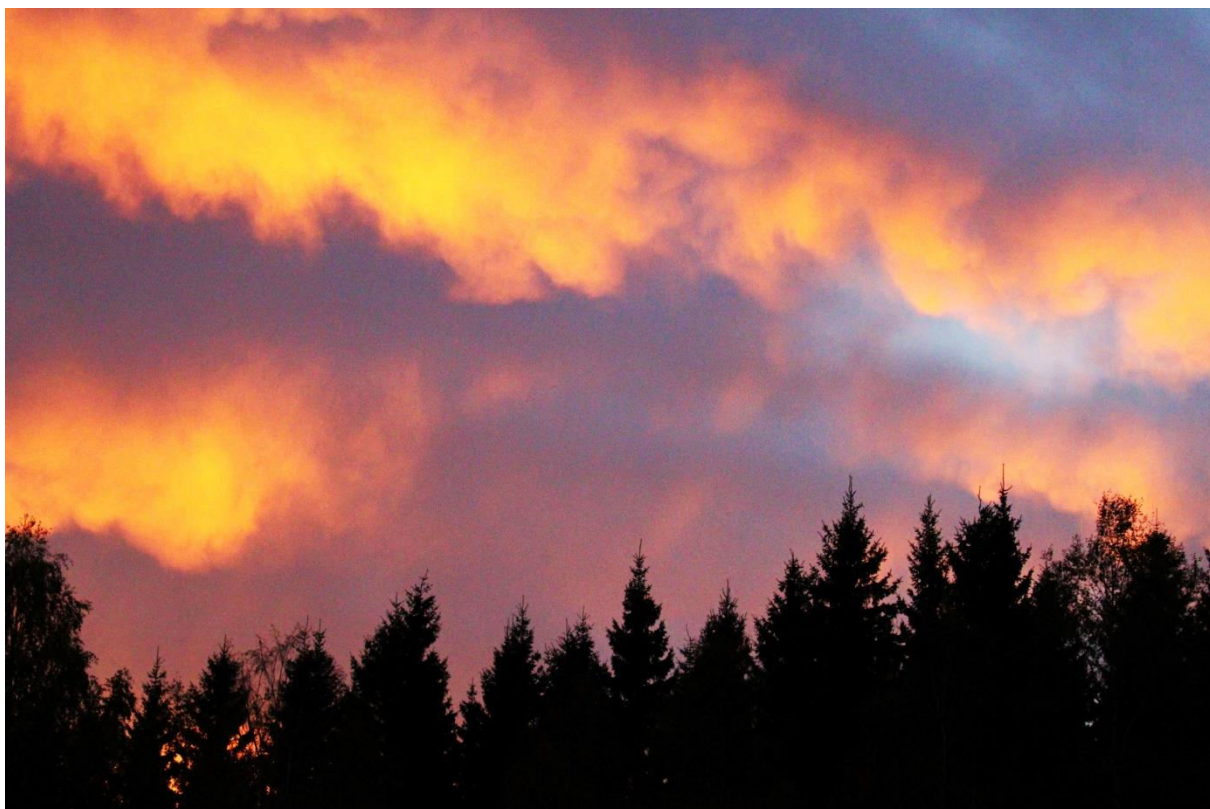
Inga järvobservationer har skett i Nora under året, men däremot i Gammelbo i Lindesbergs kommun så det kan säkert dyka upp järvar även i Nora kommun. Järv finns stationärt närmast i Södra Dalarna i Fredriksbergsområdet.
/Peter Bernövall.

Exkursionsprogram 2011

Sö 20 mar kl 17.00	Årsmöte på Församlingshemmet i Nora. Tomas Haraldsson från Fellingsbro visar foton och berättar om "Syriens natur och kultur"
Lö 26 mar kl 10.00	Tysslingen Svanskådespelet! Ledare: Roland Thuvander, Peter Bernövall
april	Fibbetorp Arbetskväll i Naturreservatet. Intresseanmälan till Lisbeth Uhr. Tel 12188 för info om dag.
To 14 apr kl 18.00	Järleån Tidig vårvandring med trastsång och kanske strömstare och forsärla. Ledare: Lisbeth Uhr
On 27 apr kl 18.00	Skrekarhyttan Besök vid hyttruinen och vandring längs Gôrälven. Vacker natur och vi lyssnar på rödhakar och trastar mm. Ledare: Roland Thuvander, Per Erik Persson
Ti 10 maj kl 18.00	Osets naturreservat Fågelutflykt med änder och vadare bl.a. En rundvandring. Ledare: Lisbeth Uhr
Sö 15 maj kl 06.00	Åsbosjön runt per cykel. Den traditionella rutten som brukar bjuda på många fågelarter. Värt mödan att stiga upp tidigt! Ledare: Peter Bernövall, Anders Carlberg
Sö 29 maj kl 09.00	Knuthöjdsmossens naturreservat Vår numera traditionella vandring runt dessa underbara gölar där smålommar häckar och där man kan höra både gök och storspov, numera sällsynt. Ledare: Peter Bernövall, Lisbeth Uhr
3 - 4 jun kristihimmelfärdshelgen	Ölandsresa Husum ordnar man själv. Boka stuga i tid. Ledare: Peter Bernövall. Anm. Senast 13 maj till tel 136 03 eller 070-212 36 58.
Lö 11 jun kl 14.00	Fjärilsutflykt till Munkhyttan Ledare: Claes Eliasson.
Lö 18 jun kl 08.00	Omberg Botanisk heldagsutflykt där vi besöker olika fina växtlokaler. Ombergs vackra branter har mycket att bjuda och vi besöker även Hagebyhöga orkidékärr och ev. fågelområdet Tåkern. Ledare: Kjell Sundkvist, Peter Bernövall. Hör av er om samäkning till tel 10565 eller 070-212 36 58.
Sö 19 jun kl 10.00	Vena hage De vilda blommornas dag. Samling vid Vikers kyrka. Ledare: Per Erik Persson.
To 7 jul kl 18.00	Venakärret Botanisk utflykt. Samling vid Vikers kyrka. Ledare: Per Erik Persson, Kjell Sundkvist
Mitten av juli	Pältsa Långexkursion till Sveriges nordligaste fjäll nära Treriksröset där Laestadiusvallmon växer. Samarr. med Örebro läns Botaniska sällskap. Kontakta Per Erik Persson tel 70406 för information om denna ytterst intressanta expedition.
September	Svamputflykt i våra trakter. Datum meddelas i annons. Studiefrämjandet kommer att anordna Konstutställning om våra naturreservat på Nora Bibliotek 18 juni till 25 augusti samt en studiecirkel om naturreservaten.

(Med reservation för ändringar)

Då inget annat angivits är samlingsplatsen torget i Nora. Utsatt klockslag är tiden för samling och avfärd.

Foton: Erik Marcusson.

